

Tihomir Kralj*
Marta Dragičević Prtenjača**

KORUPCIJSKA KAZNENA DJELA PROTIV SLUŽBENE DUŽNOSTI - s analizom prijedloga njihovih izmjena

Rad obuhvaća elaboraciju primjedba međunarodne zajednice odnosno GRECO-a na pojedina korupcijska kaznena djela te implementaciju tih primjedba u prijedloge izmjena korupcijskih kaznenih djela protiv službene dužnosti koja se smatraju korupcijom u užem smislu odnosno kaznenog djela zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti iz članka 338. KZ, protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, primanja mita iz članka 347. KZ te davanja mita iz članka 348. KZ. Problematizirani su i prijedlozi izmjena kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ, koje se ne smatra kaznenim djelom koje čini korupciju u užem smislu, ali predstavlja korupcijsko kazneno djelo i jest korupcija u širem smislu. Prikazano je kaznenopravno uređenje korupcijskih kaznenih djela u zakonodavstvima Francuske i Slovenije te je komparirano u glavnim crtama s pozitivnopravnim uređenjem korupcijskih kaznenih djela prema hrvatskom Kaznenom zakonu. Temeljem provedene komparativne analize predložene su određene promjene koje bi trebalo provesti u pojedinim kaznenim djelima.

1. UVOD***

Rad se temelji na korupcijskim kaznenim djelima protiv službene dužnosti u smjeru njihovih izmjena. Detaljnije će se problematizirati pitanje izmjena kaznenih djela protiv službene dužnosti koji čine korupciju u užem smislu (*hard core corruption*), ali i kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. Kaznenog zakona (dalje KZ). Korupcija se kaznenopravno može

* Tihomir Kralj, v.d. tajnika Ministarstva pravosuđa Republike Hrvatske

** Marta Dragičević Prtenjača, asistentica na Katedri za kazneno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

*** Autori rada posebno i duboko zahvaljuju prof. dr. sc. Davoru Derenčinoviću na savjetima, prijedlozima, konzultacijama i smjernicama koji su bitno pridonijeli nastanku i sadržaju rada te radu kao cjelini, i bez čijeg doprinosa rad ne bi bio potpun.

definirati i izmjeriti samo i jedino kroz počinjena određena kaznena djela koja se smatraju korupcijskim kaznenim djelima. Koja se kaznena djela smatraju takvima nije uvijek lako odrediti na prvi pogled. Poznato je da srž korupcije čine četiri kaznena djela protiv službene dužnosti, odnosno zlouporaba obavljanja dužnosti državne vlasti iz članka 338. KZ, protuzakonito posredovanje iz članka 343. KZ, primanje mita iz članka 347. KZ te davanje mita iz članka 348. KZ. Korupcijskim kaznenim djelima u širem smislu smatraju se i kaznena djela zlouporabe u postupku stečaja iz članka 283.¹ KZ, nelojalne konkurencije u vanjskotrgovinskom poslovanju iz članka 289.², primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.³ KZ te davanje mita u gospodar-

¹ **Članak 283. KZ** (Narodne novine, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 71/06., 110/07., 152/08.)

“(1) Tko u stečajnom postupku prijavi lažnu tražbinu ili tražbinu u lažnom isplatnom redu da bi time ostvario pravo koje mu ne pripada,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se vjerovnik, član odbora vjerovnika ili stečajni upravitelj koji za sebe ili drugoga primi imovinsku korist ili obećanje imovinske koristi da bi glasovao na određeni način ili propustio glasovanje, ili na drugi način postupio radi oštećenja barem jednog vjerovnika u stečajnom postupku.

(3) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko vjerovniku, članu vjerovničkog odbora ili stečajnom upravitelju dade ili obeća imovinsku korist radi počinjenja kaznenog djela iz stavka 2. ovoga članka.”

² **Članak 289. KZ**

“(1) Zastupnik pravne ili fizičke osobe koji, znajući da je druga domaća pravna ili fizička osoba postigla prethodni sporazum s inozemnim trgovačkim društvom ili trgovcem pojedincem o poslu vanjskotrgovinskog prometa ili da predstoji sklapanje ugovora o tom poslu, dade ponudu tom inozemnom trgovačkom društvu ili trgovcu pojedincu za prodaju ili kupnju iste vrste robe odnosno za obavljanje iste usluge, pa zbog toga inozemno trgovačko društvo ili trgovac pojedinac i odustane od sklapanja ugovora ili se ugovor sklopi uz nepovoljnije uvjete za domaću pravnu ili fizičku osobu,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Ako je počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. ovoga članka postigao osobnu korist, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

³ **Članak 294.a KZ**

“(1) Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroči štetu onome koga zastupa,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Odgovorna osoba u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve druge koristi kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Priljeni dar ili druga imovinska korist oduzet će se.”

skom poslovanju iz članka 294.b.⁴ KZ koja su kaznena djela protiv sigurnosti platnog prometa i poslovanja iz glave XXI. Manje je poznato da korupciju u širem smislu čine i neka druga kaznena djela koja na prvi pogled ne izgledaju kao korupcijska, primjerice kazneno djelo povrede slobode odlučivanja birača iz članka 116. KZ⁵ te kazneno djelo povrede tajnosti glasovanja iz članka 119. KZ⁶ (ako je radnja počinjenja podmićivanje), koja su kaznena djela protiv sloboda i prava čovjeka i građanina (glava XI.). Prema Zakonu o Uredu za suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta⁷ (dalje: ZUSKOK), krug korupcijskih kaznenih djela određen je člankom 21. stavkom.1. točkama 1. i 2.⁸,

⁴ **Članak 294.b KZ**

“(1) Tko odgovornoj osobi u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da prilikom sklapanja posla ili pružanja usluge pogoduje drugoga tako da prouzroči štetu onome koga zastupa, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju odgovorne osobe,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Tko odgovornoj osobi u pravnoj osobi koja se bavi gospodarskim poslovanjem daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist kao protuuslugu za sklapanje posla ili pružanje usluge, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju odgovorne osobe,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, oslobodit će se kazne.

(4) Dar ili imovinska korist u slučaju iz stavka 3. ovoga članka, vratit će se davatelju.”

⁵ **Članak 116. KZ**

“Tko silom, ozbiljnom prijetnjom, podmićivanjem ili na drugi protuzakonit način utječe na birača, da na izborima ili prigodom glasovanja glasuje za ili protiv određenog kandidata, odnosno glasuje za ili protiv opoziva, ili glasuje za ili protiv određenog prijedloga u referendumu, ili uopće ne glasuje,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.”

⁶ **Članak 119. KZ**

“(1) Tko pri izboru ili glasovanju povrijedi tajnost glasovanja,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko silom, ozbiljnom prijetnjom ili na drugi protuzakonit način traži od birača da kaže za koga je glasovao ili kako je glasovao.”

⁷ 2009. godine donesen je novi Zakonu o Uredu za suzbijanju korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN 76/09., 116/10.)

⁸ **Članak 21. stavak 1., točke 1. i 2. ZUSKOK**

“(1) Ured obavlja poslove državnog odvjetništva u predmetima kaznenih djela:

1. zloporabe u postupku stečaja iz članka 283. stavka 2. i 3. Kaznenog zakona (‘Narodne novine’, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04. i 71/06.), (u daljnjem tekstu: KZ), nelojalne konkurencije u vanjskotrgovinskom poslovanju iz članka 289. stavka 2. KZ, zloporabe obavljanja dužnosti državne vlasti iz članka 338. KZ, protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, primanja mita iz članka 347. KZ, primanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.a KZ, davanja mita iz članka 348. KZ i davanja mita u gospodarskom poslovanju iz članka 294.b KZ,

ali i stavkom 3. ZUSKOK, u kojem je navedeno kazneno djelo sprječavanja dokazivanja iz članka 304. st. 1. i 2.⁹ KZ (kazneno djelo protiv pravosuđa) koje također predstavlja korupciju i ulazi u krug korupcijskih kaznenih djela u širem smislu. Korupcija se osim kaznenopravnim mjerama i inkriminacijama kroz kazneno pravo može i mora suzbijati i drugim načinima, prvenstveno podizanjem svijesti građana i etičkih vrijednosti naročito u državnim i javnim službama.¹⁰

Iz izloženih razloga u ovom će se radu prikazati kaznena djela i prijedlozi usmjereni možebitnim izmjenama koja čine *hard core* korupciju uz dodatni osvrt na kazneno djelo zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337.KZ. Analizirat će se kaznenopravna uređenja u Francuskoj i Sloveniji u toj tematici te će se osvrnuti i na problematiku kriminalizacije tzv. sukoba interesa.

2. POZITIVNO PRAVNO UREĐENJE I PRIJEDLOZI IZMJENA KAZNENIH DJELA ZLOUPORABE OBAVLJANJA DUŽNOSTI DRŽAVNE VLASTI - ČL.338. KZ, PROTUZAKONITOG POSREDOVANJA - ČL. 343. KZ, PRIMANJA MITA - ČL.347. KZ, DAVANJA MITA - ČL.348. KZ I ZLOUPORABE POLOŽAJA I OVLASTI - ČL.337. KZ

U daljem dijelu rada obradit će se problematika pozitivnopravnog uređenja kaznenih djela zlouporabe obavljanja dužnosti državne vlasti iz članka 338. KZ, protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, primanja mita iz članka 347.KZ, davanje mita iz članka 348. KZ i zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ. Bit će prikazani prijedlozi izmjena tih kaznenih djela uz objašnjenje i komentare razloga predloženih izmjena. Republika Hrvatska potpisnica je Kaznenopravne konvencije o korupciji (dalje: Konvencija) i nje-

2. zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ, ako je ta djela počinila službena osoba označena u članku 89. stavku 3. KZ.”

⁹ **Članak 304. KZ**

Stavak 1. “Tko s ciljem da navede na davanje lažnog iskaza ili da spriječi ili oteža dokazivanje prema pretpostavljenom svjedoku, svjedoku ili vještaku u postupku pred sudom, Međunarodnim kaznenim sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku uporabi silu, prijetnju ili kakav drugi oblik prisile ili im obeća, nudi ili daje dar ili kakvu drugu korist, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

Stavak 2. “Tko s ciljem da spriječi ili znatno oteža dokazivanje u postupku pred sudom, upravnom postupku, postupku pred javnim bilježnikom ili stegovnom postupku sakrije, ošteti ili uništi tuđi predmet ili ispravu koji služe dokazivanju, krivotvori dokaz u postupku pred sudom, ili tko podnese takav dokaz znajući da je riječ o krivotvorini, kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.”

¹⁰ Više vidjeti William L. Richter, *Combating corruption / encouraging ethics : a source-book for public service ethics, Washington : ASPA, 1990*

zina Dodatnog protokola (dalje: Protokol). Konvenciju je Hrvatska ratificirala 2000. godine (8. studenoga) te je ona za Hrvatsku stupila na snagu 2002. godine (1. srpnja). Protokol je ratificirala 2005. godine (10. svibnja) te je stupio na snagu iste godine (1. rujna).¹¹ Učinjenim ratifikacijama Republika Hrvatska preuzela je međunarodnu obvezu usklađivanja svojeg kaznenog zakonodavstva s odredbama Konvencije i Protokola kao dio antikorupcijskih mjera u području prava.

2.1. Primanje mita, članak 347. KZ

Positivnopravno uređenje kaznenog djela pasivnog podmićivanja u javnom sektoru odnosno kaznenog djela primanja mita iz članka 347.¹² KZ, unatoč dobrom funkcioniranju u praksi nije prošlo bez zamjerki međunarodne zajednice, točnije GRECO-a¹³ osnovanog pri Vijeću Europe. GRECO¹⁴ je

¹¹ *GRECO-Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),"* str.3.-www.coe.int/greco (19.10.2010.)

¹² **Članak 347. KZ**

“(1) Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist ili koja primi obećanje dara ili kakve koristi, da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Službena ili odgovorna osoba koja nakon obavljanja odnosno neobavljanja službene ili druge radnje navedene u stavku 1. i 2. ovoga članka, a u svezi s njom, zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(4) Primitveni dar ili druga imovinska korist oduzet će se.”

¹³ GRECO je (*Group of States against corruption*/ Grupa država protiv korupcije) osnovan 1999. godine, na razini Vijeća Europe od država koje su se ujedinile u borbi protiv korupcije. Izrađuje izvješća evaluacije o tome je li država potpisnica Kaznenopravne konvencije o korupciji zadovoljila uvjete koje je prihvatila tom konvencijom, propisivanjem kaznenih djela kojima se inkriminira korupcija.

¹⁴ “*In view of the above, GRECO addresses the following recommendations to Croatia:*

i. *to ensure that the offences of active and passive bribery in the public sector are construed in such a way as to cover instances unambiguously where the advantage is not intended for the official him/herself but for a third party (paragraph 50);*

ii. *to take the legislative measures necessary to ensure that the offences of active and passive bribery in the public sector cover all acts/omissions in the exercise of the functions of a*

prilikom evaluacije usklađenosti hrvatskog zakonodavstva s Kaznenopravnom konvencijom o korupciji i Dodatnim protokolom uz Konvenciju iznio nekoliko zamjerki dosadašnjem uređenju kaznenih djela pasivnog i aktivnog podmićivanja u javnom sektoru. Zamjerke se jednako odnose na definicije odnosno zakonske opise kaznenih djela primanja i davanja mita iz glave XXV. (kaznena djela protiv službene dužnosti). Primjedbe su se odnosile na to da u zakonskom opisu kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ nije eksplicitno navedeno odnosno nije posebno inkriminirano kada su dar ili korist namijenjeni nekoj trećoj osobi, a ne primatelju mita. GRECO zaključuje da unatoč činjenici što su se presude hrvatskih sudova odnosile i na slučajeve kada je mito bilo namijenjeno trećoj fizičkoj ili pravnoj osobi, izričaj odredba iz stavaka 1. i 2. prema njegovu mišljenju nije dovoljno jasan te dovodi u ozbiljnu sumnju može li se pod njih podvesti situacija kada je mito bilo namijenjeno trećoj osobi, primjerice rođaku službene ili odgovorne osobe ili nekoj pravnoj osobi, npr. političkoj stranci.¹⁵ Argument koji navodi u korist svojeg inzistiranja jest da se u zakonskom opisu kaznenog djela protuzakonnog posredovanja iz članka 343. KZ eksplicitno inkriminira situacija kada je mito namijenjeno trećoj osobi, a da bi s obzirom na konzistentnost, jasnoću i pravnu sigurnost sva korupcijska kaznena djela trebala sadržavati iste glavne elemente.¹⁶

GRECO, nadalje, smatra da je nužno da se inkriminacijama aktivnog i pasivnog podmićivanja pokriju sva činjenja ili propuštanja službene ili odgovorne osobe bez obzira na to je li to unutar ili izvan granica njihovih ovlasti, o čemu se detaljnije elaborira u članku 2. točki 39.¹⁷ *Explanatory Reporta* uz

public official, whether or not within the scope of the official's competences (paragraph 51);” - GRECO-Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str.19.-www.coe.int/greco (19.10.2010.)

¹⁵ Za više vidjeti *GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 15., paragraf 50., www.coe.int/greco (19.10.2010.)*

¹⁶ Ibid.

¹⁷ **CHAPTER II – MEASURES TO BE TAKEN AT NATIONAL LEVEL**

Article 2 – Active bribery of domestic public officials

39. “Bribery provisions of certain member States of the Council of Europe make some distinctions, as to whether the act, which is solicited, is a part of the official’s duty or whether he is going beyond his duties. In this connection, attention should be drawn to the work currently carried out by the GMC to draft a European model code of conduct for public officials specifying professional duties and standards for public officials in order to prevent corruption. As far as criminal law is concerned, if an official receives a benefit in return for acting in accordance with his duties, this would already constitute a criminal offence. Should the official act in a manner, which is prohibited or arbitrary, he would be liable for a more serious offence. If he should not have handled the case at all, for instance a licence should not have been given, the official would be liable to having committed a more serious form of bribery which usually carries a heavier penalty. Such an extra-element of ‘breach of duty’ was, however, not considered

Kaznenopravnu konvenciju o korupciji. Ističe da unatoč tome što se situacije kada službena ili odgovorna osoba postupa izvan granica svojih ovlasti mogu procesuirati kao neka druga kaznena djela, primjerice prijevара iz članka 224. KZ ili zlouporaba položaja i ovlasti iz članka 337. KZ ili kao prijevара u službi iz članka 344. KZ, a ako ništa od navedenog, takve osobe mogu se kazneno goniti prema općim odredbama Kaznenog zakona o poticanju (članak 37. KZ), iskreno sumnja da se sve situacije podmićivanja mogu obuhvatiti navedenim kaznenim djelima.¹⁸

Kvalifikatornom okolnošću trebala bi se predvidjeti situacija kada službena ili odgovorna osoba zahtijeva mito (dar ili korist ili obećanje dara ili koristi) znatne vrijednosti.¹⁹ Kvalificirani oblici s obzirom na vrijednost mita postoje i u nekim stranim kaznenim zakonodavstvima, primjerice u finskom²⁰

to be necessary for the purposes of this Convention. The drafters of the Convention considered that the decisive element of the offence was not whether the official had any discretion to act as requested by the briber, but whether he had been offered, given or promised a bribe in order to obtain something from him. The briber may not even have known whether the official had discretion or not, this element being, for the purpose of this provision, irrelevant. Thus, the Convention aims at safeguarding the confidence of citizens in the fairness of Public Administration which would be severely undermined, even if the official would have acted in the same way without the bribe. In a democratic State public servants are, as a general rule, remunerated from public budgets and not directly by the citizens or by private companies. In addition, the notion of 'breach of duty' adds an element of ambiguity that makes more difficult the prosecution of this offence, by requiring to prove that the public official was expected to act against his duties or was expected to exercise his discretion for the benefit of the briber. States that require such an extra-element for bribery would therefore have to ensure that they could implement the definition of bribery under Article 2 of this Convention without hindering its objective."
<http://conventions.coe.int/treaty/en/Reports/Html/173.htm> (19.10.2010.)

¹⁸ Za više pogledati GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme 1)," str. 15, paragraf 51., www.coe.int/greco (19.10.2010.)

¹⁹ Kod pojma znatne vrijednosti radilo bi se o deskriptivnom obilježju kaznenog djela, koje bi se moralo definirati kroz sudsku praksu; kako je dosada sudska praksa zauzela stav da se znatnom imovinskom koristi smatra imovinska korist u vrijednosti većoj od 30.000,00 kuna, analogno tome moglo bi se za potrebe ovog rada, a radi veće preglednosti i jasnoće, referirati na taj stav, odnosno da se mitom znatne vrijednosti smatra primljeno mito u iznosu većem od 30.000,00 kuna.

²⁰ "Člankom 2. FKZ propisan je 'kvalificirani oblik primanja mita' koje djelo je počinjeno 'ako primanje mita (st.1.) uvjetuje javni dužnosnik/službenik, za obavljanje svojih radnji ili mu je namjera da, zbog dara ili koristi, postupa suprotno svojim dužnostima te na taj način davatelj mita (podmićivač) ili druga osoba ostvari znatnu korist ili uzrokuje drugoj osobi znatan gubitak ili štetu, ili je (st. 2.) dar ili korist od znatne vrijednosti te kvalificirani oblik mita postoji i kad su istodobno (kumulativno) ostvarena obilježja djela iz ovog stavka i iz st. 1 ovog članka." Za ovaj oblik pasivnog podmićivanja predviđeno je kažnjavanje počinitelja kaznom zatvora od četiri mjeseca do četiri godine te otpuštanje iz službe. M. Dragičević Prtenjača, Po-redbenopravna analiza pasivnog podmićivanja u kaznenim zakonodavstvima Hrvatske, Finske i Slovačke, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.16, 1/2009., str.257.

i slovačkom²¹ Kaznenom zakonu. U ovom slučaju službena ili odgovorna

Section 2- Aggravated acceptance of a bribe (604/2002)

"If in the acceptance of a bribe

- 1. the public official stipulates the bribe as a condition for his/her actions or it is his/her intention, because of the gift or benefit, to act in a manner contrary to his/her duties to the considerable benefit of the party giving the gift or of another, or to the considerable loss or detriment of another, or*
- 2. the gift or benefit is of significant value and acceptance of a bribe is aggravated also when assessed as a whole, the public official shall be sentenced for aggravated acceptance of a bribe to imprisonment for at least four months and at most four years and in addition to dismissal from office."* www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on Finland on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str. 4 (19.10.2010.)

²¹ "Tako je člankom 328 KZRS propisano 'pasivno podmićivanje kršenjem dužnosti' koje djelo čini (st. 1.) 'osoba koja direktno ili preko posrednika, primi, zahtijeva ili prihvati obećanje mita za sebe ili drugu osobu, da nešto učini ili ne učini i time prekrši dužnosti svojeg zaposlenja, zvanja, pozicije koju obnaša ili funkcije koju obavlja.' Za ovaj oblik pasivnog podmićivanja predviđena je kazna zatvora od dvije do pet godina. Stavkom 2. propisan je kvalificirani oblik ako počinitelj počiniti djelo iz stavka 1. kao rezultat ozbiljnog kršenja dužnosti te je predviđeno kažnjavanje kaznom zatvora od tri do osam godina, a stavkom 3. predviđeno je kažnjavanje kaznom zatvora od sedam do dvanaest godina, 'ako je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1, velikih razmjera.'" M. Dragičević Prtenjača, Poredbenopravna analiza pasivnog podmićivanja u kaznenim zakonodavstvima Hrvatske, Finske i Slovačke, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.16, 1/2009., str.265.

Section 328 (Passive bribery in breach of duties)

- 1. Any person, who either directly or through an intermediary, receives, requests or accepts the promise of a bribe for himself or another person for acting or refraining from acting and thus violates his/her duties resulting from his/her employment, occupation, position or function, shall be punished by imprisonment for a term of two to five years.*
- 2. The offender shall be punished by imprisonment for a term of three to eight years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 as a result of more serious misconduct.*
- 3. The offender shall be punished by imprisonment for a term of seven to twelve years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 at a large scale."* www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on the Slovak Republic on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str.4. (19.10.2010.)

"Člankom 329 KZRS inkriminirano je 'pasivno podmićivanje u vezi s javnom nabavom' koje djelo čini (st. 1.) 'osoba koja u vezi s nabavljanjem robe od javnog značaja, primi, zahtijeva ili prihvati obećanje mita za sebe ili drugu osobu, direktno ili preko posrednika.' Za temeljni oblik ovog djela propisana je kazna zatvora od tri mjeseca do osam godina. Stavkom 2. propisan je kvalificirani oblik, a kao kvalifikatorna okolnost predviđeno je svojstvo počinitelja, tako 'ako kazneno djelo iz st.1. počinu javni dužnosnik/službenik', počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od pet do dvanaest godina. Stavkom 3. propisan je još teži oblik počinjenja ovog djela pa je propisano da će se 'počinitelj kazniti kaznom zatvora od sedam do dvanaest godina, ako je počinjeno kazneno djelo iz stavka 1, velikih razmjera.'" M. Dragičević Prtenjača, Po-

osoba uvjetuje svoje postupanje kako bi ostvarila (za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu) znatnu imovinsku korist. Smatra se da je u tom slučaju i nepravo veće.

Predlaže se da se pojam mita definira u članku 89. KZ, kao “*dar ili korist (imovinska ili neimovinska) ili nuđenje ili obećanje dara ili koristi koji se daje kako bi službena ili odgovorna osoba pogodovala neku osobu*”, te da se izraz “dar ili kakva druga korist ili obećanje dara ili kakve druge koristi” u kaznenim djelima pasivnog i aktivnog podmićivanja u javnom sektoru zamijeni riječju mito. Činjenica je da i kazneno djelo pasivnog (primanje mita iz članka 347. KZ) i kazneno djelo aktivnog podmićivanja u javnom sektoru (davanje mita iz članka 348. KZ) u svojem nazivu sadržavaju riječ mito, a ta se riječ ne nalazi ni u jednom zakonskom opisu tih dvaju djela. Sukladno nazivima kaznenih djela, trebao bi se prilagoditi i njihov zakonski opis.. Riječ mito²² je hrvatskih korijena, a “pojam dara je prema Mažuraniću istoznačnica za pojam mita.”²³

U Kaznenom zakonu u pravilu se u prvom stavku inkriminira temeljni oblik djela. Kako se nepravim pasivnim podmićivanjem ispunjava biće kaznenog djela primanja mita prema Kaznenopravnoj konvenciji o korupciji, o čemu se govori i u članku 2. točki 39. *Explanatory Reporta* uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji,²⁴ to bi se nepravo pasivno podmićivanje koje bi predstavljalo temeljni oblik djela trebalo inkriminirati u stavku 1., dok bi pravo pasivno podmićivanje predstavljalo kvalificirani oblik pasivnog podmićivanja.²⁵ Svaki od tih dvaju oblika imao bi još svoje kvalificirane oblike u slučajevima kada se zahtijeva odnosno prima mito znatne vrijednosti.

S obzirom na iznesene zamjerke, a i radi jasnoće teksta odnosno zadovoljenja načela *lex certa*, tekst članka 347. KZ u kojem bi se inkriminiralo pasivno podmićivanje trebao bi glasiti:

redbenopravna analiza pasivnog podmićivanja u kaznenim zakonodavstvima Hrvatske, Finske i Slovačke, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.16, 1/2009., str. 265.

“Section 329 (Passive bribery)

1. *Any person, who in connection with the procurement of a thing of general interest, receives, requests or accepts the promise of a bribe for himself or for another person, either directly or through an intermediary, shall be punished by imprisonment for a term of three to eight years.*
2. *The offender shall be punished by imprisonment for a term of five to twelve years if he/she commits the offence referred in paragraph 1 as a public official.*
3. *The offender shall be punished by imprisonment for a term of seven to twelve years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 at a large scale.”* www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on the Slovak Republic on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str.4. (19.10.2010.)

²² Za više vidi D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOCCI, Zagreb, 2001., str. 261, fusnota 359.

²³ D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOCCI, Zagreb, 2001., str.261.

²⁴ Supra, 17.

²⁵ Supra, 17.

Stavak 1. “Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili prima mito ili obećanje mita, za sebe ili za drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, kaznit će se...” (**Nepravo pasivno podmićivanje.**)

Stavak 2. “Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili prima mito znatne vrijednosti ili obećanje mita znatne vrijednosti, za sebe ili za drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, kaznit će se...” (**Kvalificirani oblik nepravog pasivnog podmićivanja.**)

Stavak 3. “Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili prima mito ili obećanje mita, za sebe ili za drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, kaznit će se...” (**Pravo pasivno podmićivanje.**)

Stavak 4. “Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili prima mito znatne vrijednosti ili obećanje mita znatne vrijednosti, za sebe ili za drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, kaznit će se...” (**Kvalificirani oblik pravog pasivnog podmićivanja.**)

Stavak 5. bio bi dosadašnji stavak 3. i inkriminirao bi naknadno pasivno podmićivanje.

“Službena ili odgovorna osoba koja nakon obavljanja odnosno neobavljanja službene ili druge radnje navedene u stavcima 1. i 2. ovoga članka, a u svezi s njom, zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, kaznit će se...”

Predlaže se brisanje dosadašnjeg stavka 4. koji glasi: “Primi dar ili druga imovinska korist oduzet će se”, jer se korist ili dar koji je počinitelj kaznenog djela primanja mita primio u ovom slučaju smatra imovinskom koristi iz članka 82. KZ te će se sukladno tome primijeniti i mjera *sui generis* oduzimanja imovinske koristi, koju sud mora primijeniti prema počinitelju ako je kriv za počinjeno kazneno djelo.

Prijedlog teksta kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ Radne skupine za izradu Kaznenog zakona glasi:

“(1) Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja prihvati ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili za drugoga da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do osam godina.

(2) Službena ili odgovorna osoba koja zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili koja prihvati ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugoga da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do deset godina.

(3) Službena ili odgovorna osoba koja nakon obavljanja odnosno neobavljanja službene ili druge radnje navedene u stavku 1. i 2. ovoga članka, a u svezi s njom, zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.”

Ne bi trebalo otvarati polemiku oko toga treba li ili ne u zakonskim opisima kaznenih djela pasivnog i aktivnog podmićivanja izričito pisati “ponuda”. Boljom interpretacijom riječi “obećanje” te gramatičkim tumačenjem značenja te riječi lako se može zaključiti da riječ “obećanje” sadržava u sebi i “ponudu”. To je pitanje bilo razmatrano prilikom evaluacije GRECO-a, a kako ni GRECO ne iznosi primjedbe u tom smjeru, već u svojem izvješću navodi da nema razlike u pravnom smislu između tih dviju riječi, smatra se da se ne bi trebalo inzistirati na uvođenju riječi “ponuda” u zakonske opise kaznenih djela pasivnog i aktivnog podmićivanja.²⁶

Izraz “unutar ili izvan granica ovlasti” koji je naveden u prijedlogu Radne skupine za KZ bilo bi bolje samo izbrisati, jer kada se teleološki tumači zakonski opis pasivnog podmićivanja, isto je značenje odredbe kada sadržava izraz “unutar ili izvan granica ovlasti” ili ga uopće ne sadržava. Kada se izbriše taj izraz, obuhvaćena je situacija kada službena ili odgovorna osoba postupa i unutar i izvan granica ovlasti.

2.2. Davanje mita, članak 348. KZ

Kazneno djelo aktivnog podmićivanja u javnom sektoru odnosno davanje mita iz članka 348.²⁷ KZ usko je, gotovo neraskidivo, povezano s kaznenim

²⁶ Za više vidjeti *GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme 1),” str. 5, paragraf 11., www.coe.int/greco (19.10.2010.)*

²⁷ Članak 348. KZ

“(1) Tko službenoj ili odgovornoj osobi daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da u granicama svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Tko službenoj ili odgovornoj osobi daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da u granicama svojeg ovlaštenja obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe,

kaznit će se novčanom kaznom ili kaznom zatvora do jedne godine.

(3) Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, oslobodit će se kazne.

(4) Dar ili imovinska korist u slučaju iz stavka 3. ovoga članka vratit će se davatelju.”

djelom primanja mita iz članka 347. KZ.²⁸ Čak u tolikoj mjeri da su počinitelji tih dvaju kaznenih djela nužni sudionici²⁹ te se sama djela smatraju deliktima susretanja.³⁰ Kazneno djelo davanja mita iz članka 348. dugo je vremena bilo kvalificirano kao poticanje na primanje mita i svoju samostalnost steklo je tek u XX. stoljeću.³¹ To je rečeno upravo zato da bi se razumjele kritike koje su upućene od GRECO-a, a koje se odnose jednako na kazneno djelo davanja i primanja mita u javnom sektoru. GRECO-ove zamjerke koje se samo i posebno odnose na kazneno djelo davanja mita odnose se na obvezno oslobađanje od kazne počinitelja tog djela koji je nadležnim vlastima prijavio njegovo počinjenje prije negoli je djelo otkriveno te na odredbu kojom je propisano da će se u tom slučaju mito (dar ili korist) vratiti davatelju.³²

Predlaže se uvođenje kvalificiranih oblika aktivnog podmićivanja u situacijama kada je vrijednost mita znatna, odnosno kada je riječ o iznosima koji prelaze 30.000,00 kuna. Činjenica je da se obećavanjem ili davanjem većih iznosa, službene ili odgovorne osobe dovodi u veću kušnju nego kada je riječ o manjim iznosima. Takvo uređenje nalazi se i u komparativnom pravu, primjerice u slovačkom³³ i finskom³⁴.

²⁸ D. Derenčinović, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga *de lege ferenda*, Hrvatska pravna revija, 1 (2001), 3.

²⁹ Nužni sudionici su počinitelji kaznenog djela, čije biće pretpostavlja sudjelovanje više osoba. P. Novoselec, Opći dio kaznenog prava, treće, izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2009., str. 362.

³⁰ Za više vidi P. Novoselec, Opći dio kaznenog prava, treće, izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2009., str. 362.

³¹ Za više vidi D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOCCI, Zagreb, 2001, str. 253.

³² “*v. to analyze and accordingly revise the automatic – and mandatorily total – exemption from punishment granted to perpetrators of active bribery in the public and in the private sector who report to law enforcement authorities, and to abolish the restitution of the bribe to the bribe-giver in such cases (paragraph 57).*”- GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on Croatia on “*Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),*” str. 19, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

³³ **Section 332. (Active bribery in breach of duties)**

“(1) Any person, who either directly or through an intermediary, gives or promises a bribe to another person to make that person act or refrain from acting and thus breach his/her duties resulting from his/her employment, profession, position or function, or gives or promises a bribe for the same reason to a third party either directly or through an intermediary, shall be punished by imprisonment for a term of up to three years.

(2.) The offender shall be punished by imprisonment for a term of one to five years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 as a result of more serious misconduct.

(3) The offender shall be punished by imprisonment for a term of four to ten years if s/he commits the criminal offence referred to in paragraph 1 at a large scale.” www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on the Slovak Republic on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str. 3.

³⁴ **Section 14. – Aggravated bribery (563/1998)**

Ne smatra se opravdanim postojanje dosadašnjeg stavka 3. koji glasi “Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, oslobodit će se kazne.” U stavku 3. opisana je situacija kada je davatelj mita dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i onda to prijavio nadležnim vlastima. To je slučaj kada je počinitelj sklopio koruptivan sporazum s primateljem mita (službenom ili odgovornom osobom) te je zato što je ostao zakinut u tom protupravnom i inkriminirajućem dogovoru odnosno što službena ili odgovorna osoba nije ispunila svoj dio kriminalne pogodbe prijavio djelo nadležnim vlastima. Ono što je bitno jest da je počinitelj počinio kazneno djelo, i pravno gledano nema valjanog razloga zbog kojeg bi u zakonu bilo predviđeno obvezno oslobođenje od kazne takvog počinitelja. Postoje instituti u Kaznenom zakonu kojima se takve situacije ovisno o stupnju krivnje počinitelja mogu riješiti na drugačiji način, a da se opet izađe u susret počinitelju ovog kaznenog djela kojem je stupanj krivnje smanjen. Sud može u svakom konkretnom slučaju ocijeniti ima li razloga za sudske ublažavanje kazne, a može na prijedlog državnog odvjetnika također ublažiti kaznu prema njegovu prijedlogu sve do granica koje su predviđene za zakonsko ublažavanje kazne, ako se okrivljenik s tim suglasi.³⁵ Sasvim je nešto drugo kada se osoba od koje je službena ili odgovorna osoba zahtijevala mito obrati nadležnim državnim organima te pod njihovom paskom i u skladu s odredbama drugih zakona koje reguliraju pitanje pouzdanika, naročito Zakona o kaznenom postupku i Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta, u svojstvu pouzdanika dade mito službenoj ili odgovornoj osobi. Stavak 3. ne odnosi se na potonje slučajeve.

Stoga se predlaže ili u potpunosti brisati odredbu u stavku 3., u kojem bi se slučaju moglo primijeniti sudske ublažavanje kazne ako sud utvrdi postojanje naročito izraženih olakotnih okolnosti, ili propisati mogućnost fakultativnog

“If the bribery:

(1) the gift or benefits is intended to make the person act in service contrary to his/her duties with the result of considerable benefit to the briber or to another person or of considerable loss or detriment to another person; or

(2) the value of the gift or benefit is considerable

and the bribery is aggravated also when assessed as whole, the offender shall be sentenced for aggravated bribery to imprisonment for at least four months and at most four years.” www.coe.int/greco, GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on Finland on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), str. 3. (19.10.2010.)

³⁵ **Članak 57. stavak 3.**

“(3) Blažu kaznu od propisane za određeno kazneno djelo sud može izreći i kada takvu mjeru kazne u granicama zakonskog ublažavanja predloži državni odvjetnik i s njom se okrivljenik suglasi.”

ublažavanja kazne, u kojem će se slučaju tada primjenjivati odredbe o zakonskom ublažavanju.³⁶ Eventualno se predlaže iz čisto kriminalnopolitičkih razloga fakultativno oslobođenje od kazne kako bi se potaknulo osobe koje su dale mito na prijavljivanje, budući da se u pravilu u slučajevima primanja i davanja mita radi o kriminalnom korupcijskom sporazumu između dviju osoba odnosno između dvaju počinitelja kaznih djela, bez drugih svjedoka. Međutim danas postoje i drugi načini, primjerice kroz odredbe kaznenoprocesnog prava te odredbe Zakona o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (odredbe kojima se regulira status pokajnika) kojima bi se takvim počiniteljima moglo izaći u susret.

Stavkom 4. je propisano: “*Dar ili imovinska korist u slučaju iz stavka 3. ovoga članka vratit će se davatelju*” odnosno da će se davatelju mita koji je oslobođen od kazne, ali kriv za počinjenje predmetnog kaznenog djela, vratiti imovinska korist ili dar. Takvo uređenje nije u skladu s pravnim standardima, naročito sigurnosnom mjerom oduzimanja predmeta iz članka 80.³⁷ KZ po kojoj se svaki predmet kojim je počinjeno kazneno djelo ima oduzeti počinitelju, a mito jest predmet kojim je kazneno djelo počinjeno. Sukladno rečenom predlaže se brisanje ove odredbe.

S obzirom na ono što je rečeno u poglavlju u kojem se elaboriraju izmjene kaznenog djela primanja mita iz članka 347. KZ, a u smjeru zamjerki GRECO-a te onoga što je rečeno oko uvođenja pojma “mito”, mjesta inkriminacije nepravog odnosno pravog podmićivanja unutar samog članka te kvalificiranih oblika,³⁸ zakonski opis kaznenog djela davanja mita iz članka 348. KZ trebao bi glasiti:

Stavak 1. “*Tko daje ili obeća mito službenoj ili odgovornoj osobi, za nju ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju, kaznit će se ...*” (**Nepravo aktivno podmićivanje**, kao temeljni oblik.)

³⁶ **Članak 57. stavak 1. KZ:** “(1) Zakonom propisana kazna za određeno kazneno djelo može se ublažiti kad to zakon izričito propisuje (zakonsko ublažavanje kazne).”

³⁷ **Članak 80. KZ**

“(1) Sigurnosna mjera oduzimanja predmeta može se primijeniti glede predmeta koji je bio namijenjen ili uporabljen za počinjenje kaznenog djela ili je nastao počinjenjem kaznenog djela, kad postoji opasnost da će se određeni predmet ponovno uporabiti za počinjenje kaznenog djela, ili kad se radi zaštite opće sigurnosti ili iz moralnih razloga oduzimanje predmeta čini prijeko potrebnim.

(2) Primjena ove sigurnosne mjere ne utječe na pravo trećih osoba za naknadu štete zbog oduzetog predmeta prema počinitelju kaznenog djela.

(3) Zakonom se u određenim slučajevima može propisati obvezno oduzimanje predmeta.”

³⁸ Vidjeti poglavlje 2.1.

Stavak 2. “Tko daje ili obeća mito znatne vrijednosti službenoj ili odgovornoj osobi, za nju ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju, kaznit će se...” (**Kvalificirani oblik nepravog aktivnog podmićivanja.**)

Stavak 3. “Tko daje ili obeća mito službenoj ili odgovornoj osobi, za nju ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju, kaznit će se...” (**Pravo aktivno podmićivanje**, kao kvalificirani oblik.)

Stavak 4. “Tko daje ili obeća mito znatne vrijednosti službenoj ili odgovornoj osobi, za nju ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju, kaznit će se...” (**Kvalificirani oblik pravog aktivnog podmićivanja.**)

Stavak 5. “Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1.,2.,3. i 4. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se blaže kazniti.”

Ili alternativno:

“Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1.,2.,3. i 4. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi kazne.”

Prijedlog Radne skupine za izradu Kaznenog zakona u pogledu kaznenog djela davanja mita iz članka 348. KZ, glasi:

“(1) Tko službenoj ili odgovornoj osobi ponudi, daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe,

kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.

(2) Tko službenoj ili odgovornoj osobi ponudi, daje ili obeća dar ili kakvu drugu korist da unutar ili izvan granica svoje ovlasti obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti, ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti, ili tko posreduje pri takvom podmićivanju službene ili odgovorne osobe,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Počinitelj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka koji je dao mito na zahtjev službene ili odgovorne osobe i prijavio djelo prije njegova otkrivanja ili prije saznanja da je djelo otkriveno, može se osloboditi od kazne.”

U pogledu uvođenja izraza “ponuda” i “unutar ili izvan granica svoje ovlasti” u zakonski opisa kaznenog djela davanja mita iz članka 348. KZ autori

rada referiraju se na sve što je bilo rečeno u poglavlju koje se odnosi na kazneno djelo primanja mita iz članka 347. KZ.³⁹ Predložene postrožene okvire kazni autori ovog rada ne bi komentirali jer je to pitanje politike kažnjavanja u koje ne bi ulazili.

2.3. Protuzakonito posredovanje, članak 343. KZ

Kazneno djelo protuzakonitog posredovanja iz članka 343.⁴⁰ KZ karakterističan je korupcijski delikt, u kojem počinitelj ne prima odnosno ne daje mito, već nezakonito posreduje svojim položajem ili utjecajem. Posredovanje znači da neka osoba utječe na službenu ili drugu osobu, svojim položajem ili utjecajem, kako bi službena ili druga osoba obavila službenu ili drugu radnju u korist neke treće osobe.⁴¹ Nije inkriminirano lobiranje na način da se utječe na to da službena ili odgovorna osoba učini službenu ili drugu radnju koju bi morala obaviti ili da ne obavi službenu ili drugu radnju koju ne bi smjela obaviti odnosno da obavi ono što je u njezinoj ovlasti bez ikakvog primanja dara

³⁹ Vidjeti poglavlje 2.1.

⁴⁰ **Članak 343. KZ**

“(1) Tko zahtijeva ili primi dar ili kakvu drugu korist, ili tko primi ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti.

(3) Ako je za posredovanje iz stavka 2. ovoga članka počinitelj primio dar ili kakvu drugu korist, ili ako je primio ponudu ili obećanje dara ili kakve druge koristi za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, a ne radi se o počinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna,

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(4) Tko drugome ponudi, obeća ili dade dar ili kakvu drugu korist, namijenjenu toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(5) Tko drugome ponudi, obeća ili dade dar ili kakvu drugu korist, namijenjenu toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti,

kaznit će se kaznom zatvora od jedne do pet godina.”

⁴¹ F. Bačić, Z. Šeparović, Krivično pravo, Posebni dio, IV. izdanje, Narodne novine, Zagreb, 1992., str. 321.

ili druge koristi odnosno mita. U tom slučaju osoba iskorištava svoj službeni ili društveni položaj ili utjecaj odnosno intervenira kako bi službenu ili drugu ovlaštenu osobu požurila u obavljanju zakonitog postupanja. Ostali oblici posredovanja predstavljaju protuzakonito posredovanje. Stavkom 1. inkriminirana je zabranjena intervencija, kada se intervencijom traži da službena ili druge ovlaštena (odgovorna) osoba inače zakonito postupi, ali je osoba koja iskorištava svoj položaj ili utjecaj za to posredovanje primila nagradu odnosno mito. Intervencija na nezakonito postupanje službene ili odgovorne osobe inkriminirana je stavkom 2. i 3. Aktivno i pasivno protuzakonito posredovanje imaju svoje oblike u vidu pravog i nepravog protuzakonitog posredovanja.

Ovo kazneno djelo predstavlja dio antikorupcijskih mjera koje smo, između ostalog, prihvatili i ratifikacijom Kaznenopravne konvencije o korupciji i njezinim Dodatnim protokolom.⁴² U međunarodnom kaznenom pravu poznato je pod nazivom *Trading in influence* i propisano je člankom 12. Kaznenopravne konvencije o korupciji. GRECO se u svojem izvješću referira i na kazneno djelo protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, ali - za razliku od kaznenih djela aktivnog i pasivnog podmićivanja - ne nalazi zamjerke odnosno nema primjedbi u smislu da bi ovo djelo trebalo mijenjati. Nalazi da je aktivno protuzakonito posredovanje inkriminirano stavicima 4. i 5. (stavci 4. i 5. uvedeni su Izmjenom Kaznenog zakona 2004., NN 105/04; tom prilikom izmijenjeni su zakonski opisi inkriminacija sadržanih u stavicima 1., 2. i 3. članka 343.⁴³), a da je inkriminacija pasivnog protuzakonitog posredovanja inkriminirana u stavicima 1., 2. i 3. tog članka.

Analogno navedenom u poglavljima koja se bave aktivnim i pasivnim podmićivanjem, u vezi s uvođenjem izraza mito u zakonske opisa tih djela, predlaže se da se kod kaznenog djela protuzakonitog posredovanja izraz "*primanje dara ili druge koristi ili ponude ili obećanje dara ili druge koristi*" zamijeni izrazom *mito*.

⁴² Za više vidjeti D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005.

⁴³ *Protuzakonito posredovanje*

Članak 343. KZ (NN 110/97)

“(1) Tko primi nagradu ili kakvu drugu korist da iskorištavanjem svog službenog ili društvenog položaja i utjecaja posreduje da se obavi ili ne obavi neka službena radnja, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine.

(2) Kaznom iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se tko iskorištavanjem svog službenog ili društvenog položaja i utjecaja posreduje da se obavi službena radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena radnja koja bi se morala obaviti.

(3) Ako je za posredovanje iz stavka 2. ovoga članka primljena nagrada ili kakva druga korist, a ne radi se o počinjenu drugog kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.”

Nadalje, okolnost kada osoba koja treba iskoristi svoj službeni ili društveni položaj ili utjecaj zahtijeva mito znatne vrijednosti odnosno kada osoba koja daje ili obećava mito znatne vrijednosti osobi koja bi trebala iskoristiti svoj položaj ili utjecaj, trebala bi se predvidjeti kao kvalifikatorna.

Svojstvo osobe kod pasivnog protuzakonitog posredovanja, odnosno činjenica da je neka osoba koja iskorištava svoj položaj ili utjecaj službena osoba, trebalo bi se predvidjeti kao kvalifikatorna okolnost.⁴⁴ Sve osobe koje djeluju u nekoj službi nisu ujedno i službene osobe. Krug osoba koje se mogu podvesti pod pojam službenika znatno je širi od osoba koje se smatraju službenim osobama prema članku 89. stavcima 3. i 5. KZ. Kada službena osoba nezakonito iskorištava svoj položaj ili utjecaj, ona istovremeno šalje vrlo negativnu poruku javnosti o funkcioniranju pravnog poretka u društvu. Službena osoba treba, između ostalog, osiguravati poštovanje propisa i postupati po njima s ciljem funkcioniranja pravnog sustava kao cjeline. U slučaju nezakonitih intervencija ona šalje sasvim drugu poruku.

Već je prije bilo rečeno da je stavcima 1., 2. i 3. inkriminirano pasivno protuzakonito posredovanje. Ono je, sa svim svojim oblicima, sasvim drugo kazneno djelo od aktivnog protuzakonitog posredovanja koje je inkriminirano u stavcima 4. i 5. Sukladno tome, a imajući u vidu da je i aktivno i pasivno podmićivanje odvojeno u zasebnim člancima, trebalo bi ta dva djela odvojiti u različite članke. Takvo uređenje nalazi se u slovenskom Kaznenom zakonu.⁴⁵

U pogledu izraza "*ponuda*" autori rada pozivaju se na ono što je bilo rečeno o tom pitanju kod kaznenih djela primanja i davanja mita odnosno da je značenje te riječi obuhvaćeno značenjem riječi "*obećanje*" te da sadržajno, u smislu tumačenja odredba zakonskog teksta, nema razlike. U tom smislu predlaže se brisanje riječi "*ponuda*" iz zakonskih opisa kaznenih djela pasivnog i aktivnog podmićivanja. Brisanjem te riječi iz zakonskog opisa ne bi smjelo biti problema prilikom podvođenja činjeničnog stanja pod zakonski opis djela.

Sukladno svemu što je rečeno u pogledu ovog kaznenog djela, zakonski tekst trebao bi glasiti:

⁴⁴ Primjer za prijedlog da svojstvo osobe bude predviđeno kao kvalifikatorna okolnost u odnosu na stavak 2.

(1) Policijski djelatnik zamoli drugog policijskog djelatnika, svojeg dobrog prijatelja, da ne proslijedi kaznenu prijavu protiv njegova sina nadležnom državnom odvjetništvu.

(2) Predsjednik Vlade ili Sabora zamoli svojeg dobrog prijatelja policijskog djelatnika ili zamjenika državnog odvjetnika da se ne provodi progon nad njegovim sinom i sl.

⁴⁵ Vidjeti poglavlje 3.2.

Pasivno protuzakonito posredovanje

Članak 343.

Stavak 1. “*Tko zahtijeva ili primi mito ili obećanje mita, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da iskorištavanjem svojeg službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se...*” (***Nepravo pasivno protuzakonito posredovanje.***)

Stavak 2. “*Tko zahtijeva ili primi mito znatne vrijednosti ili obećanje mita znatne vrijednosti, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da iskorištavanjem svojeg službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se...*” (***Kvalificirani oblik nepravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 3. “*Službena osoba koja zahtijeva ili primi mito ili obećanje mita, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, da iskorištavanjem svojeg službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se...*” (***Kvalificirani oblik nepravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 4. “*Službena osoba koja počinu kazneno djelo iz stavka 2. kaznit će se...*” (***Kvalificirani oblik nepravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 5. “*Tko iskorištavanjem svojeg službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, kaznit će se...*” (***Pravo pasivno protuzakonito posredovanje.***)

Stavak 6. “*Službena osoba koja iskorištavanjem svojeg službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, kaznit će se...*” (***Kvalificirani oblik pravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 7. “*Ako je za posredovanje iz stavka 5. ovoga članka počinitelj primio mito ili obećanje mita, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, a ne radi se o počinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti...*” (***Kvalificirani oblik pravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 8. “*Ako je za posredovanje iz stavka 6. ovoga članka primljeno mito ili obećanje mita, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, a ne radi se o počinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti...*” (***Kvalificirani oblik pravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.***)

Stavak 9. “Ako je za posredovanje iz stavka 5. ovoga članka počinitelj primio mito znatne vrijednosti ili obećanje mita znatne vrijednosti, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, a ne radi se o počinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti...” (**Kvalificirani oblik pravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.**)

Stavak 10. “Ako je za posredovanje iz stavka 6. ovoga članka primljeno mito znatne vrijednosti ili obećanje mita znatne vrijednosti, za sebe ili drugu fizičku ili pravnu osobu, a ne radi se o počinjenju drugoga kaznenog djela za koje je propisana teža kazna, počinitelj će se kazniti...” (**Kvalificirani oblik pravog pasivnog protuzakonitog posredovanja.**)

Potrebno je napomenuti da bi se u staccima 4., 8., 9. i 10. radilo o stjecaju kvalifikatornih okolnosti, pa bi kazne koje bi se propisale za ta djela trebale biti veće od kazni propisanih za kvalificirane oblike pravog i nepravog pasivnog protuzakonitog posredovanja. Za djela iz stavka 4. i 10. trebalo bi predvidjeti najviše kazne. Autori rada ne bi ulazili u ocjenu visina kazni za predložene oblike predmetnog kaznenog djela.

Aktivno protuzakonito posredovanje

Članak 343.a

Stavak 1. “Tko drugome obeća ili daje mito, namijenjeno toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se...” (**Nepravo aktivno protuzakonito posredovanje.**)

Stavak 2. “Tko drugome obeća ili daje mito znatne vrijednosti, namijenjeno toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, kaznit će se...” (**Kvalificirani oblik nepravog aktivnog protuzakonitog posredovanja.**)

Stavak 3. “Tko drugome obeća ili daje mito, namijenjeno toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti, ili da se ne obavi službena ili druga radnja koja bi se morala obaviti, kaznit će se...” (**Pravo aktivno protuzakonito posredovanje.**)

Stavak 4. “Tko drugome obeća ili daje mito znatne vrijednosti, namijenjeno toj osobi ili drugoj fizičkoj ili pravnoj osobi, da iskorištavanjem svoga službenog ili društvenog položaja ili utjecaja posreduje da se obavi službena ili druga radnja koja se ne bi smjela obaviti ili da se ne obavi službena ili

druga radnja koja bi se morala obaviti, kaznit će se...” (Kvalificirani oblik pravog aktivnog protuzakonitog posredovanja.)

U pitanje propisivanja kazne za predložene oblike kaznenog djela aktivnog protuzakonitog posredovanja ne bi se ulazilo u ovom radu, ali bi se trebalo uzeti u obzir da je u stavku 4. zapravo riječ o stjecaju kvalifikatornih okolnosti, pa bi kazna koja bi se predvidjela za to djelo trebala biti najviša.

2.4. Zloupotreba obavljanja dužnosti državne vlasti, članak 338. KZ

Kazneno djelo zloupotrebe obavljanja dužnosti državne vlasti regulirano je člankom 338.⁴⁶ KZ. To kazneno djelo specijalan je oblik kaznenog djela zloupotrebe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ. Počinitelj je službena ili odgovorna osoba u tijelima državne vlasti, jedinicama lokalne samouprave i uprave, jedinicama lokalne samouprave, tijelima koja obavljaju javne ovlasti te u pravnoj osobi koja je u pretežnom vlasništvu države, a koja radi pribavljanja imovinske koristi svojoj privatnoj djelatnosti ili privatnoj djelatnosti članova svoje obitelji iskoristi položaj ili ovlasti pogodovanjem u natječaju, preuzimanju ili ugovaranju poslova.⁴⁷ Krug osoba koje mogu biti počinitelji ovog kaznenog djela sužen je u odnosu na osobe koje su definirane kao službene i odgovorne člankom 89. stavicama 3., 5. i 7. KZ, pa shodno tome i na krug počinitelja kaznenog djela zloupotrebe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ. Situacije koje su inkriminirane ovim člankom odnose se na iskorištavanje položaja i ovlasti službene odnosno odgovorne osobe najčešće putem donošenja odluka u korist svoje privatne djelatnosti odnosno djelatnosti članova svoje obitelji odnosno njihovima pogodovanjem prilikom sklapanja poslova, a na štetu interesa javne službe odnosno pravne osobe u pretežnom državnom ili lokalnom vlasništvu. Člankom je zapravo inkriminiran tzv. “sukob interesa”. U cilju sprječavanja aktivnosti kojima se ostvaruje to kazneno djelo donesen je Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (NN 163/03., 94/04., 48/05., 141/06., 60/08., 38/09., 92/10.), kojim su između osta-

⁴⁶ Članak 338.

“Službena ili odgovorna osoba u tijelima državne vlasti i jedinicama lokalne samouprave i uprave, jedinicama lokalne samouprave i tijelima koja obavljaju javne ovlasti te službena ili odgovorna osoba u pravnim osobama koje su u vlasništvu ili pretežitom vlasništvu Republike Hrvatske ili jedinica lokalne samouprave i uprave, koja radi pribavljanja imovinske koristi u svojoj privatnoj djelatnosti ili privatnoj djelatnosti članova svoje obitelji iskoristi položaj ili ovlasti pogodovanjem u natječaju, davanju, preuzimanju ili ugovaranju poslova, kaznit će se kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.”

⁴⁷ I. Bojanić i dr., Posebni dio kaznenog prava, Zagreb, 2007., str. 404.

log zabranjena određena postupanja dužnosnika.⁴⁸ Pravna priroda tih zabrana je sporna, odnosno upitno je čini li povredom zabrane dužnosnik stegovno djelo ili prekršaj.

Postavlja se pitanje potrebe postojanja ovog djela, budući da se situacije tzv. "sukoba interesa" u krajnjoj liniji mogu podvesti pod kazneno djelo zlorabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ, ali određena ponašanja (ista koja su inkriminirana i u članku 338. KZ) bit će sankcionirana i prema odredbama Zakona o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (članci 6. i 19.).

Mogle bi se dogoditi situacije da se prvo utvrdi odgovornost osobe prema Zakonu o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti, a poslije se pokrene kazneni postupak za počinjenje kaznenog djela iz članka 338. KZ u kojem bi se također utvrdila, sada kaznena, odgovornost počinitelja. Europski sud za ljudska prava (dalje: ESLJP) zauzeo je stajalište da se u određenim slučajevima i odluke administrativnih tijela mogu smatrati presudama u kojima se rješava o kaznenoj odgovornosti neke osobe, pa u slučaju da ovdje i nije riječ o prekršajima prema pozitivnom pravu, postojala bi opasnost da ESLJP nađe povredu načela *ne bis in idem*.⁴⁹ U opisanoj situaciji moglo bi se raditi o dvostrukom suđenju, pa bi se time počinitelju povrijedilo načelo *ne bis in idem*, zbog koje je povrede Republika Hrvatska već osuđena pred ESLJP.⁵⁰

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku,⁵¹ za kazneno djelo zlorabe u obavljanju dužnosti državne vlasti u razdoblju od 2002. do 2007. godine bilo je prijavljeno 57 osoba. Za njih 37 odbačena je kaznena prijava, a tri osobe su optužene, od kojih su sve tri oslobođene optužbe. U tom razdoblju nije bila osuđena ni jedna osoba. Za kasnije razdoblje autori rada ne raspoložu podacima.

⁴⁸ B. Pavišić, V. Grozdanić, P. Veić, Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine d.d., Zagreb, 2007., str. 717.

⁴⁹ Za više vidjeti odluku Europskog suda za ljudska prava Maresti protiv Hrvatske, www.pravosudje.hr/ (19.10.2010.);

E. Ivičević Karas, Povodom presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Maresti protiv Hrvatske – analiza mogućeg utjecaja na reformu prekršajnog prava u Republici Hrvatskoj, zbornik radova III. specijalističkog savjetovanja: Primjena Prekršajnog zakona i ostalih propisa s područja prekršajnog prava u Republici Hrvatskoj, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, 2009., str.7.

⁵⁰ Ibid.

⁵¹ http://www.dzs.hr/Hrv/publication/korupcija/koruptivna_kaznena_djela_2009.pdf - 1.9.2010.

2.5. Zloupotreba položaja i ovlasti, članak 337. KZ

Kazneno djelo zloupotrebe položaja i ovlasti iz članka 337.⁵² KZ izloženo je velikoj kritici stručne odnosno znanstvene javnosti, naročito renomiranih stručnjaka, u smislu da bi to kazneno djelo trebalo biti isključivo službeničko odnosno da počinitelji tog djela mogu biti isključivo službene osobe. Ako se predložene izmjene u tom smislu usvoje, postavlja se pitanje po kojem bi se principu trebali procesuirati primjerice javni službenici koji se ne smatraju službenim osobama, ali jesu odgovorne osobe u javnim službama. Upitan bi bio i kontinuitet neprava, što bi sud trebao ocijeniti u svakom pojedinom i konkretnom slučaju, koji bi se našao pred njim. Ukidanjem mogućnosti da ovo djelo mogu počinuti i odgovorne osobe valja pretpostaviti da će se pojaviti i pitanje primjene blažeg zakona.

To kazneno djelo jest djelo protiv službene dužnosti odnosno protiv dužnosti u državnim i javnim službama. Krug osoba koje mogu počinuti to kazneno djelo ne bi se trebao suzivati samo na službene osobe, jer je krug tih osoba, kako su definirane u članku 89. stavcima 3. i 5., mnogo uži od osoba koje mogu počinuti kazneno djelo protiv službe.

Kazneno djelo zloupotrebe položaja i ovlasti dobro funkcionira u praksi i autori ovog rada smatraju da se u ovo djelo ne bi trebalo previše intervenirati. Eventualno se predlaže izmjena stavka 1. tako da se temeljno kazneno djelo ne ograničava samo na postupanje s ciljem stjecanja neimovinske koristi, već bilo koje koristi (imovinske i neimovinske), jednako kao što je i postupanje s ciljem uzrokovanja štete (koja može biti imovinska i neimovinska⁵³). Stavkom 4. inkriminiran je kvalificirani oblik djela koji sadržava subjektivno obilježje bića kaznenog djela u smjeru postupanja s ciljem samo ostvarivanja znatne imovinske koristi, ali ne i uzrokovanja štete velikih razmjera, koja po svojim

⁵² Članak 337.

“(1) Službena ili odgovorna osoba koja s ciljem da sebi ili drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi pribavi kakvu neimovinsku korist ili da drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi prouzroči kakvu štetu iskoristi svoj položaj ili ovlast, prekorači granice svoje ovlasti ili ne obavi dužnost,

kaznit će se kaznom zatvora od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugoga,

počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do pet godina.

(4) Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena šteta velikih razmjera, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi, počinitelj će se kazniti kaznom zatvora od jedne do deset godina.”

⁵³ Šteta je definirana člankom 1046. Zakona o obveznim odnosima (NN 35/05., 41/08.).

“Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).”

učincima može imati dalekosežnije posljedice nego ostvarivanje znatne imovinske koristi. Ako se traži da počinitelj postupa s ciljem pribavljanja znatne imovinske koristi,⁵⁴ koje postupanje upućuje na postupanje počinitelja s izravnom namjerom, logično bi bilo da se takvo postupanje traži i za uzrokovanje štete velikih razmjera.⁵⁵ Sukladno elaboriranom zakonski tekst trebao bi glasiti:

Stavak 1. “*Službena ili odgovorna osoba koja s ciljem da sebi ili drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi pribavi kakvu korist ili da drugoj pravnoj ili fizičkoj osobi prouzroči kakvu štetu iskoristi svoj položaj ili ovlast, prekorači granice svoje ovlasti ili ne obavi dužnost, kaznit će se...*”

Stavak 2. “*Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka prouzročena znatna šteta ili je došlo do teže povrede prava drugoga, počinitelj će se kazniti...*”

Stavak 3. “*Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena imovinska korist, počinitelj će se kazniti...*”

Stavak 4. “*Ako je kaznenim djelom iz stavka 1. ovoga članka pribavljena znatna imovinska korist ili je prouzročena šteta velikih razmjera, a počinitelj je postupao s ciljem pribavljanja takve koristi ili uzrokovanja takve štete, počinitelj će se kazniti...*”

3. KOMPARATIVNO PRAVO

U komparativnom dijelu rada bit će navedeno koja kaznena djela kao pandan hrvatskom aktivnom i pasivnom podmićivanju u javnom sektoru, protuzakonitom posredovanju i zlouporabi položaja i ovlasti poznaje francusko i slovensko kazneno zakonodavstvo.

3.1. Francusko kazneno zakonodavstvo

Francusko kazneno zakonodavstvo u odnosu na kaznena djela podmićivanja poznaje kaznena djela davanja mita državnim/javnim službenicima (članak 433-1⁵⁶ francuskog Kaznenog zakona; dalje FKZ), primanje mita držav-

⁵⁴ Pod pojmom znatne imovinske koristi smatra se iznos od 30.000,00 kn naviše.

⁵⁵ Imovinska šteta velikih razmjera je kada iznos učinjene štete prelazi 300.000,00 kn; neimovinsku štetu velikih razmjera sud će morati utvrđivati u adhezijskom postupku ili uputiti na parnicu.

⁵⁶ *Active bribery of national public officials: Article 433-1 of the Criminal Code*

“*Persons who unlawfully offer, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages to persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office, for themselves or others, to induce them:*”

nih/javnih službenika (članak 432-11⁵⁷ FKZ) te aktivno i pasivno podmićivanje sudaca i sudskog osoblja (kao porotnika, ili osobe koje su u sudskim tijelima, arbitara, službenika u registrima i dr.), članak 434-9⁵⁸ FKZ. Što se tiče kazne-

1. to perform or refrain from performing actions in accordance with or facilitated by their duties, functions or office;

2. or to abuse their real or supposed influence to obtain from a public authority or department distinctions, employment, contracts or any form of favourable decision; shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000.

The same penalties shall apply to persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office who unlawfully request, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages in exchange for performing or refraining from performing actions as specified in 1. or abusing their influence in the circumstances specified in 2." GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)", str. 3, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁵⁷ **Passive bribery of national public officials: Article 432-II of the Criminal Code**

"Persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office who unlawfully request or agree to, at any time, directly or indirectly, offers, promises, donations, gifts or any other advantages, for themselves or others, in exchange for:

1. performing or refraining from performing actions in accordance with or facilitated by their duties, functions or office;

2. or abusing their real or supposed influence to obtain from a public authority or department distinctions, employment, contracts or any form of favourable decision;

shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000." GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)" str. 4, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁵⁸ **Active and passive bribery of national judicial personnel: Article 434-9 of the Criminal Code**

"1. Judges, jurors and any other persons sitting on a judicial body;

2. Officials of court registries;

3. Experts appointed either by a court or by the parties;

4. Persons entrusted with conciliation or mediation responsibilities by judicial or administrative courts;

5. Arbitrators carrying out their duties under domestic arbitration legislation;

who unlawfully request or agree to, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages in exchange for performing or refraining from performing actions in accordance with or facilitated by their functions, shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000.

The same penalties shall apply to persons who respond to requests from persons specified in 1 to 5 or who unlawfully offer, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages to induce them to perform or refrain from performing actions in accordance with or facilitated by their functions.

When the offence specified in the first to the seventh paragraphs is committed by a judge to the benefit or detriment of a person undergoing criminal prosecution, the penalties shall be raised to fifteen years' imprisonment and a fine of € 225 000." - GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)," str. 3, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

nih djela podmićivanja na međunarodnoj razini, u tom kaznenom zakonu postoje inkriminacije pasivnog podmićivanja stranih državnih/javnih službenika (članak 435-1⁵⁹ FKZ), aktivnog podmićivanja ili davanja mita stranim državnim/javnim službenicima (članak 435-3⁶⁰ FKZ), pasivnog podmićivanja odnosno primanja mita stranih sudaca i stranog sudskog osoblja (članak 435-7⁶¹ FKZ), aktivno podmićivanje stranih sudaca i stranog sudskog osoblja (članak 435-7⁶² FKZ),

⁵⁹ **Passive bribery of foreign public officials: Article 435-1 of the Criminal Code**

“Persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office in a foreign state or in a public international organization who unlawfully request or agree to, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantage, for themselves or others, to induce them to perform or refrain from performing actions in accordance with or facilitated by their duties, functions or office shall be punishable by ten years’ imprisonment and a fine of € 150 000.” GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)”, str. 9, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶⁰ **Active bribery of foreign public officials: Article 435-3 of the Criminal Code**

“Persons who unlawfully offer, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or other advantages to persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office in a foreign state or in a public international organisation, in exchange for performing or refraining from performing actions in accordance with or facilitated by their duties, functions or office shall be punishable by ten years’ imprisonment and a fine of € 150 000.

The same penalties shall apply to persons who respond to requests from persons specified in the first paragraph who unlawfully request, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or other advantages in exchange for performing or refraining from performing such actions.” GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)”, str. 9, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶¹ **Passive bribery of foreign judicial personnel: Article 435-7 of the Criminal Code**

“ 1. Persons exercising judicial functions in a foreign state or in or attached to an international court;

2. Officials of foreign or international court registries;

3. Experts appointed by such courts or by the parties;

4. Persons entrusted with conciliation or mediation responsibilities by such courts;

5. Arbitrators carrying out their duties under the arbitration legislation of a foreign state; who unlawfully request or agree to, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages in exchange for performing or refraining from performing actions in accordance with or facilitated by their functions, shall be punishable by ten years’ imprisonment and a fine of € 150 000.” GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)”, str. 9, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶² **Active bribery of foreign judicial personnel: Article 435-7 of the Criminal Code**

“Persons who unlawfully offer, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantages to

1. Persons exercising judicial functions in a foreign state or in or attached to an international court;

2. Officials of foreign or international court registries;

3. Experts appointed by such courts or by the parties;

pasivno podmićivanje stranih i međunarodnih sudaca i njihova sudskog osoblja (članak 435-7⁶³ FKZ) te aktivno podmićivanje stranih i međunarodnih sudaca i njihova sudskog osoblja (članak 435-9⁶⁴ FKZ).⁶⁵

4. *Persons entrusted with conciliation or mediation responsibilities by such courts;*

5. *Arbitrators carrying out their duties under the arbitration legislation of a foreign state; to induce them to perform or refrain from performing actions in accordance with or facilitated by their functions shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000.*

The same penalties shall apply to persons who respond to requests from persons specified in the first paragraph who unlawfully request, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or other advantages in exchange for performing or refraining from performing such actions." GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)", str. 9, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

63 Passive bribery of foreign and international judicial personnel: Article 435-7 of the Criminal Code

"1. Persons exercising judicial functions in a foreign state or in or attached to an international court;

2. Officials of foreign or international court registries;

3. Experts appointed by such courts or by the parties;

4. Persons entrusted with conciliation or mediation responsibilities by such courts;

5. Arbitrators carrying out their duties under the arbitration legislation of a foreign state; who unlawfully request or agree to, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or any other advantages in exchange for performing or refraining from performing actions in accordance with or facilitated by their functions, shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000." GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)", str. 14, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

64 Active bribery of foreign and international judicial personnel: Article 435-9 of the Criminal Code

"Persons who unlawfully offer, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantages to

1. Persons exercising judicial functions in a foreign state or in or attached to an international court;

2. Officials of foreign or international court registries;

3. Experts appointed by such courts or by the parties;

4. Persons entrusted with conciliation or mediation responsibilities by such courts;

5. Arbitrators carrying out their duties under the arbitration legislation of a foreign state to induce them to perform or refrain from performing actions in accordance with or facilitated by their functions; shall be punishable by ten years' imprisonment and a fine of € 150 000.

The same penalties shall apply to persons who respond to requests from persons specified in the first paragraph who unlawfully request, at any time, directly or indirectly, for themselves or others, benefits, promises, donations, gifts or other advantages in exchange for performing or refraining from performing such actions." GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)", str. 14, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶⁵ Izgleda da je riječ o pogrešci jer je sadržaj i izričaj kaznenog djela pasivnog podmićivanja stranih sudaca i stranog sudskog osoblja te kaznenog djela pasivnog podmićivanje stranih i međunarodnih sudaca i njihova sudskog osoblja identičan, a naveden je i isti članak 435-7.

Francuski Kazneni zakon inkriminira i aktivno i pasivno trgovanje utjecajem (prema hrvatskom Kaznenom zakonu to bi bilo kazneno djelo protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ) među raznim osobama, pa poznaje više kaznenih djela trgovanja utjecajem. U članku 433-2⁶⁶ FKZ inkriminirano je aktivno i pasivno trgovanje utjecajem između pojedinaca i (državnih/javnih) vlasti, a u članku 434-9⁶⁷ FKZ inkriminirano je aktivno i pasivno trgovanje utjecajem prema sucima i sudskom osoblju. U pogledu međunarodnog trgovanja utjecajem, u članku 435-2⁶⁸ FKZ inkriminirano je pasivno trgovanje

Isto vrijedi i za kazneno djelo aktivnog podmićivanja stranih sudaca i stranog sudskog osoblja (članak 435-7 FKZ) i kazneno djelo aktivnog podmićivanja stranih i međunarodnih sudaca i njihova sudskog osoblja (članak 435-9 FKZ), s tom razlikom da je kod kaznenog djela aktivnog podmićivanja stranih sudaca i stranog sudskog osoblja naveden članak 435-7 FKZ, a kod kaznenog djela aktivnog podmićivanja stranih i međunarodnih sudaca i njihova sudskog osoblja članak 435-9. Veća je vjerojatnost da je riječ o istom kaznenom djelu sadržanom u članku 435-9 FKZ.

⁶⁶ **Active and passive trading in influence between individuals aimed at national authorities: Article 433-2 of the Criminal Code**

“Persons who request or agree to, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantages, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain from a public authority or department distinctions, employment, contracts or any other favourable decision shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.

The same penalties shall apply to persons who respond to requests specified in the first paragraph or who, at any time, directly or indirectly, unlawfully offer other persons benefits, promises, donations, gifts or other advantages for themselves or others to abuse their influence, real or supposed, to obtain from a public authority or department distinctions, employment, contracts or any other favourable decision.” GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 15, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶⁷ **Active and passive trading in influence between individuals aimed at national authorities: Article 434-9 of the Criminal Code**

“Persons who request or agree to, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantages, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain from one of the persons specified in Article 434-9 a favourable decision or opinion, shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.

The same penalties shall apply to persons who respond to requests specified in the first paragraph or who, at any time, directly or indirectly, unlawfully offer other persons benefits, promises, donations, gifts or other advantages for themselves or others to abuse their influence, real or supposed, to obtain from one of the persons specified in Article 434-9 a favourable decision or opinion.” GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 15, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

⁶⁸ **Passive trading in influence aimed at international public officials or elected members of international organisations Article 435-2 of the Criminal Code**

“Persons who request or agree to, at any time, directly or indirectly, benefits, promises, donations, gifts or other advantages, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain from persons exercising public authority, performing public duties or hold-

utjecajem prema međunarodnim javnim službenicima ili izabranim članovima međunarodnih organizacija, a u članku 435-4⁶⁹ FKZ aktivno trgovanje utjecajem prema tim osobama, dok je člankom 435-8⁷⁰ FKZ inkriminirano pasivno trgovanje utjecajem prema međunarodnim sucima i sudskom osoblju, a člankom 435-10⁷¹ FKZ, aktivno trgovanje utjecajem prema tim osobama.

ing elective public office in a public international organisation distinctions, employment, contracts or any other favourable decision shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.”, GRECO - Third Evaluation Round-Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 15, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

69 Active trading in influence aimed at international public officials or elected members of international organisations: Article 435-4 of the Criminal Code

“Persons who, at any time, directly or indirectly, unlawfully offer benefits, promises, donations, gifts or other advantages to other persons, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain from persons exercising public authority, performing public duties or holding elective public office in a public international organisation distinctions, employment, contracts or any other favourable decision shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.

The same penalties shall apply to persons who, at any time, directly or indirectly, respond to requests from other persons for benefits, promises, donations, gifts or other advantages for themselves or others to abuse their influence, real or supposed, to obtain from one of the persons specified in the first paragraph a favourable decision or opinion.” GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 15, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

70 Passive trading in influence aimed at international judicial personnel: Article 435-8 of the Criminal Code

“Persons who, at any time, directly or indirectly, unlawfully request or agree to benefits, promises, donations, gifts or other advantages from other persons, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain a favourable decision or opinion from persons specified in Article 435-7 who are employed in or attached to an international court or are appointed by such a court shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.” GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 16, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

71 Active trading in influence aimed at international judicial personnel: Article 435-10 of the Criminal Code

“Persons who, at any time, directly or indirectly, unlawfully offer benefits, promises, donations, gifts or other advantages to other persons, for themselves or others, to abuse their influence, real or supposed, to obtain a favourable decision or opinion from persons specified in Article 435-9 who are employed in or attached to an international court or are appointed by such a court shall be punishable by imprisonment of five years and a fine of € 75 000.

The same penalties shall apply to persons who, at any time, directly or indirectly, respond to requests from other persons for benefits, promises, donations, gifts or other advantages for themselves or others to abuse their influence, real or supposed, to obtain from one of the persons specified in the first paragraph a favourable decision or opinion.” GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on France on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),” str. 16, www.coe.int/greco (19.10.2010.)

Iz svega proizlazi da francuski Kazneni zakon poznaje više kaznenih djela aktivnog i pasivnog podmićivanja u javnom i međunarodnom sektoru, dok hrvatski Kazneni zakon poznaje samo kaznena djela primanja mita iz članka 347. KZ i davanja mita iz članka 348. KZ, a obuhvaća sve one osobe za koje francuski Kazneni zakon sadržava posebna kaznena djela. Kazna koja je propisana za kaznena djela pasivnog i aktivnog podmićivanja u javnom sektoru (za sve oblike navedenih kaznenih djela) u francuskom Kaznenom zakonu je kazna zatvora od deset godina i novčana kazna od 150 000 eura. U hrvatskom je kaznenom pravu kazna propisana za kazneno djelo pravog pasivnog podmićivanja (članak 347. stavak 1. KZ) od jedne do osam godina zatvora, za nepravo pasivno podmićivanje (članak 347. stavak 2. KZ) od šest mjeseci do pet godina te za naknadno pasivno podmićivanje (članak 347. stavak 3. KZ) novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine. Kazna propisana za pravo aktivno podmićivanje (članak 348. stavak 1. KZ) jest od šest mjeseci do tri godine, a za nepravo aktivno podmićivanje (članak 348. stavak 2. KZ) novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine.

Primjedbe GRECO-a odnose se i na kaznene okvire - smatra ih preblagima.⁷²

U hrvatskom Kaznenom zakonu postoji samo jedno kazneno djelo protuzakonitog posredovanja iz članka 343. KZ, dok su u francuskom Kaznenom zakonu različita kaznena djela aktivnog i pasivnog trgovanja utjecajem ovisno o tome koje bi osobe trebale trgovati utjecajem. Međutim unatoč različitim uređenjima, hrvatski Kazneni zakon obuhvaća sve osobe odnosno osobe s posebnim svojstvima za koje su prema francuskom Kaznenom zakonu specificirana posebna kaznena djela. Svi oblici trgovanja utjecajem u francuskom Kaznenom zakonu kažnjavaju se kaznom zatvora od pet godina i novčanom kaznenom od 75.000 eura. U hrvatskom kaznenom pravu pravo pasivno protuzakonito posredovanje uz primanje dara ili druge koristi ili obećanja dara ili druge koristi (članak 343. stavak 3. KZ) kažnjava se kaznom zatvora od jedne do pet godina, a pravo pasivno protuzakonito posredovanje bez primanja dara ili druge koristi ili njihova obećanja (članak 343. stavak 2. KZ), znači samo iskorištavanjem svojeg položaj bez primanja neke nagrade, kažnjava se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine. Nepravo pasivno protuzakonito posredovanje (članak 343. stavak 1. KZ) kažnjava se kaznom zatvora od šest mjeseci do tri godine. U odnosu na aktivno protuzakonito posredovanje

⁷² “*In view of the above, GRECO addresses the following recommendations to Croatia:*

iv. to consider increasing the penalties for active bribery offences in the public and private sectors (paragraph 56); “GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on Croatia on “Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I)”, str. 19, www.coe.int/greco (19.10.2010.).

(članak 343. stavci 4. i 5. KZ; situacija kada se daje dar), za pravo aktivno protuzakonito posredovanje (članak 343. stavak 5. KZ) propisana je kazna zatvora od jedne do pet godina zatvora, a za nepravo aktivno protuzakonito posredovanje (članak 343. stavak 4. KZ) propisana je kazna zatvora od šest mjeseci do tri godine.

3.2. Slovensko kazneno zakonodavstvo

U slovenskom Kaznenom zakonu kaznena djela pasivnog i aktivnog podmićivanja, zlouporabe položaja i ovlasti te protuzakonitog posredovanja (imaju posebna kaznena djela pasivnog i aktivnog protuzakonitog posredovanja) inkriminirana su u glavi (poglavlju) dvadeset i šestoj koja se odnosi na kaznena djela protiv radne dužnosti i javnih ovlasti.

Zlouporaba radnog položaja i radnih prava iz članka 257.⁷³ slovenskog Kaznenog zakona (dalje: SKZ) pandan je hrvatskom kaznenom djelu zlouporabe položaja i ovlasti (članak 337. KZ). Počinitelj tog kaznenog djela je osoba u radnom odnosu ili javni službenik. Prema pozitivnom hrvatskom Kaznenom zakonu, počinitelj je službena ili odgovorna osoba. Kazna koju slovenski Kazneni zakon propisuje za temeljni oblik kaznenog djela sadržan u stavku 1. članka 257., kada počinitelj postupa s ciljem da sebi ili drugome pribavi kakvu neimovinsku korist ili drugome prouzroči štetu, iskoristi svoj radni položaj ili prekorači granice radnih prava ili ne obavi dužnost, jest kazna zatvora do jedne godine, dok je prema hrvatskom kaznenom pravu za temeljni oblik sadržan u stavku 1. članka 337. KZ zapriječena kazna zatvora od tri mjeseca do tri godine. U stavku 3. članka 257. SKZ inkriminirano je sasvim drugo

⁷³ *Zloraba uradnega položaja ali uradnih pravic*

257. člen SKZ

“(1) Uradna oseba ali javni uslužbenec, ki, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobila kakšno nepremoženjsko korist ali da bi komu prizadejala škodo, izrabi svoj uradni položaj ali prestopi meje uradnih pravic ali ne opravi uradne dolžnosti, se kaznuje z zaporom do enega leta.

(2) Če storilec z dejanjem iz prejšnjega odstavka povzroči večjo škodo ali huje prekrši pravice drugega, se kaznuje z zaporom do treh let.

(3) Uradna oseba ali javni uslužbenec, ki, zato da bi sebi ali komu drugemu pridobila protipravno premoženjsko korist, izrabi svoj uradni položaj ali prestopi meje uradnih pravic ali ne opravi uradne dolžnosti, se kaznuje z zaporom od treh mesecev do petih let.

(4) Enako kot v prejšnjem odstavku se kaznuje storilec iz prejšnjega odstavka, ki izkoristi svoj položaj ali vpliv za nezakonito povečanje lastnega premoženja v večji vrednosti.

(5) Če je storilec z dejanjem iz tretjega in četrtega odstavka pridobil sebi ali komu drugemu veliko protipravno premoženjsko korist in je hotel pridobiti tako korist, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let.”

kazneno djelo u odnosu na stavak 1., jer počinitelj postupa s ciljem pribavljanja imovinske koristi. Za navedeno kazneno djelo iz stavka 3. predviđen je širi raspon kazne (od tri mjeseca do pet godina zatvora) nego što je predviđen za kazneno djelo sadržano u stavku 3. članku 337. hrvatskog Kaznenog zakona, koji se odnosi na situaciju kada je pribavljena imovinska korist (predviđena je kazna zatvora od jedne do pet godina). Slovenski Kazneni zakon u članku 257. stavku 4. predvidio je odgovornost osobe koja iskoristi svoj položaj ili utjecaj za nezakonito povećanje vlastite imovine. Hrvatski Kazneni zakon ne poznaje nikakvu sličnu odredbu. Sadržaj odredba u članku 257. SKZ je, osim ovih iznesenih razlika, gotovo identičan odredbama u članku 337. KZ.

Kazneno djelo primanja mita regulirano je člankom 261.⁷⁴ SKZ. Sadržajno gotovo potpuno odgovara kaznenom djelu primanja mita iz članka 347. hrvatskog Kaznenog zakona. U stavku 1. inkriminirano je pravo pasivno podmićivanje sa zaprijećenom kaznom zatvora od jedne do osam godina (gotovo identično kao u hrvatskom kaznenom pravu), stavak 2. regulira nepravo pasivno podmićivanje sa zaprijećenom kaznom zatvora od jedne do pet godina (hrvatski Kazneni zakon propisuje kaznu zatvora za nepravo pasivno podmićivanje od šest mjeseci do pet godina), a u 3. stavku je inkriminirano naknadno pasivno podmićivanje i predviđena je stroža kazna (novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine) nego za naknadno pasivno podmićivanje opisano u članku 347. stavku 3. hrvatskog KZ (novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine). U stavku 4. propisano je obvezno oduzimanje primljenog dara ili druge koristi (identično je i u hrvatskom kaznenom pravu).

⁷⁴ *Jemanje podkupnine*

261. člen SKZ

“(1) Uradna oseba ali javni uslužbenec, ki zase ali za koga drugega zahteva ali sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo korist ali obljubo oziroma ponudbo take koristi, da bi v mejah svojih uradnih pravic opravila uradno dejanje, ki ga ne bi smela opraviti, ali da ne bi opravila dejanja, ki bi ga morala ali smela opraviti ali kako drugače zlorabila svoj položaj, ali kdor posreduje pri takem podkupovanju, se kaznuje z zaporom od enega do osmih let in denarno kaznijo.

(2) Uradna oseba ali javni uslužbenec, ki zase ali za koga drugega zahteva ali sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo korist ali obljubo oziroma ponudbo take koristi, da bi v mejah svojih uradnih pravic opravila uradno dejanje, ki bi ga tudi sicer morala ali smela opraviti, ali da ne bi opravila dejanja, ki ga tudi sicer ne bi smela opraviti, ali kako drugače uporabila svoj položaj, ali kdor posreduje pri takem podkupovanju uradne osebe, se kaznuje z zaporom od enega do petih let.

(3) Uradna oseba ali javni uslužbenec, ki, potem ko opravi oziroma ne opravi uradnega dejanja iz prejšnjih odstavkov, zahteva ali sprejme v zvezi s tem nagrado, darilo ali kakšno drugo korist, se kaznuje z denarno kaznijo ali zaporom do treh let.

(4) Sprejeta nagrada, darilo in kakšna druga korist se vzamejo.”

Razlika je u počinitelju ovog kaznenog djela koji je prema slovenskom Kaznenom zakonu osoba u radnom odnosu ili javni službenik, a prema hrvatskom službena ili odgovorna osoba, ali - što je još važnije - u slovenskom kaznenom pravu počiniteljem se smatra i osoba koja posreduje prilikom primanja mita, i to kako u slučaju pravog pasivnog podmićivanja tako i nepravog.

U članku 262.⁷⁵ SKZ inkriminirano je kazneno djelo davanja mita koje jednako kao i hrvatsko kazneno pravo poznaje pravo i nepravo aktivno podmićivanje. Pravo aktivno podmićivanje sadržano je u stavku 1., a nepravo u stavku 2. SKZ. U usporedbi s hrvatskim kaznenim pravom sadržaj odredbi gotovo je identičan, uz razliku kome se mito daje/obećava (prema slovenskom Kaznenom pravu daje se osobi u radnom odnosu ili javnom službeniku, a prema hrvatskom službenoj ili odgovornoj osobi) te predviđanjem fakultativnog oslobođenja od kazne u stavku 3. (u hrvatskom kaznenom pravu propisano je obvezno oslobođenje od kazne). Slovenski Kazneni zakon predviđa strože kažnjavanje nego hrvatski za oba oblika aktivnog podmićivanja. Slovenski Kazneni zakon za pravo aktivno podmićivanje iz članka 262. stavka.1. predviđa kaznu zatvora od jedne do pet godina, dok je prema hrvatskom kaznenom pravu predviđena kazna zatvora od šest mjeseci do tri godine, a za nepravo aktivno podmićivanje kaznu zatvora od šest mjeseci do tri godine, dok je prema hrvatskom kaznenom pravu propisana novčana kazna ili kazna zatvora do jedne godine. Prema slovenskom Kaznenom zakonu posrednik nije počinitelj kaznenog djela nepravog aktivnog podmićivanja, dok u hrvatskom kaznenom pravu on to jest. U stavku 3. predviđeno je fakultativno oslobođenje od kazne za počinitelja kaznenog djela iz jednog od prethodnih stavaka ako je dao mito na zahtjev osobe u radnom odnosu ili javnog službenika i prijavio to prije nego je djelo bilo otkriveno ili prije nego je saznao da je otkriveno.

Slovenski Kazneni zakon kao i hrvatski poznaje dvije vrste **protuzakonitog posredovanja**: aktivno i pasivno. Međutim, za razliku od hrvatskog

⁷⁵ Dajanje podkupnine

262. člen SKZ

“(1) Kdor uradni osebi ali javnemu uslužbencu obljudi, ponudi ali da nagrado, darilo ali kakšno drugo korist zanjo ali za koga drugega, da bi v mejah svojih uradnih pravic opravila uradno dejanje, ki ga ne bi smela opraviti, ali da ne bi opravila dejanja, ki bi ga morala ali smela opraviti ali da bi kako drugače zlorabila svoj položaj ali kdor posreduje pri takem podkupovanju, se kaznuje za zaporom od enega do petih let in denarno kaznijo.

(2) Kdor uradni osebi ali javnemu uslužbencu obljudi, ponudi ali da nagrado, darilo ali kakšno drugo korist zanjo ali za koga drugega, da bi v mejah svojih pravic opravila uradno dejanje, ki bi ga tudi sicer morala ali smela opraviti, ali da ne bi opravila dejanja, ki ga tudi sicer ne bi smela opraviti ali da bi kako drugače uporabila svoj položaj, se kaznuje z zaporom od šestih mesecev do treh let.

(3) Storilcu kaznivega dejanja iz prejšnjih odstavkov, ki je dal nagrado, darilo ali kakšno drugo korist na zahtevo uradne osebe ali javnega uslužbenca, pa je dejanje naznanil, preden je bilo odkrito ali preden je izvedel, da je odkrito, se sme kazneni odpustiti.”

kaznenog prava u slovenskom Kaznenom zakonu aktivno i pasivno protuzakonito posredovanje odvojeni su u zasebne članke. Tako je člankom 263.⁷⁶ SKZ inkriminirano pasivno protuzakonito posredovanje odnosno situacija kad se prima korist kako bi se nezakonito posredovalo, a člankom 264.⁷⁷ SKZ inkriminirano je aktivno protuzakonito posredovanje odnosno davanje koristi kako bi se nezakonito posredovalo. Pasivno protuzakonito posredovanje iz članka 263. SKZ nosi naziv: primanje koristi za nezakonito posredovanje, a aktivno protuzakonito posredovanje iz članka 264. SKZ: davanje koristi za nezakonito posredovanje. Jednako kao hrvatsko kazneno pravo, i slovensko kazneno pravo poznaje pravo i nepravo aktivno odnosno pasivno protuzakonito posredovanje koji su sadržajem gotovo identični inkriminacijama u hrvatskom kaznenom pravu. Slovenski Kazneni zakon predvidio je fakultativno oslobođenje od kazne počinitelju kaznenog djela davanja koristi za protuzakonito posredovanje ako je dao korist na zahtjev osobe koja je nezakonito posredovala i to prijavio prije nego je djelo otkriveno ili prije nego je saznao da je djelo otkriveno.

Bitno je napomenuti da je Slovenija prošla treći krug evaluacije GRECO-a jednako kao i Hrvatska, i to 2007. godine, te je donijela nov Kazneni zakon 2008. godine. U novi Zakon nije u potpunosti implementirala sve napome-

⁷⁶ *Sprejemanje koristi za nezakonito posredovanje*

263. člen SKZ

“(1) Kdor zase ali za koga drugega zahteva ali sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo korist ali obljubo oziroma ponudbo take koristi, da bi izkoristil svoj položaj ali svoj resnični ali domnevni vpliv in posredoval, da se opravi ali ne opravi kakšno uradno dejanje, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Enako se kaznuje, kdor izrabi svoj položaj ali svoj resnični ali domnevni vpliv in posreduje, da bi se opravilo uradno dejanje, ki se ne bi smelo opraviti, ali da se ne bi opravilo uradno dejanje, ki bi se moralo ali smelo opraviti.

(3) Če storilec za posredovanje iz prejšnjega odstavka pred posredovanjem ali po njem zase ali za koga drugega sprejme nagrado, darilo ali kakšno drugo korist, se kaznuje z zaporom od enega do petih let.

(4) Sprejeta nagrada, darilo ali kakšna druga korist se vzamejo.”

⁷⁷ *Davanje daril za nezakonito posredovanje*

264. člen SKZ

“(1) Kdor drugemu obljubi, ponudi ali da nagrado, darilo ali kakšno drugo korist zanj ali za koga drugega, da bi izkoristil svoj položaj ali svoj resnični ali domnevni vpliv in posredoval, da se opravi ali ne opravi kakšno uradno dejanje, se kaznuje z zaporom do treh let.

(2) Kdor drugemu obljubi, ponudi ali da nagrado, darilo ali kakšno drugo korist zanj ali za koga drugega, da bi izkoristil svoj položaj ali svoj resnični ali domnevni vpliv in posredoval, da bi se opravilo uradno dejanje, ki se ne bi smelo opraviti, ali da se ne bi opravilo uradno dejanje, ki bi se moralo ali smelo opraviti, se kaznuje z zaporom od enega do petih let.

(3) Storilcu kaznivega dejanja iz prejšnjih odstavkov, ki je dal nagrado, darilo ali kakšno drugo korist na zahtevo osebe, ki je nezakonito posredovala, pa je dejanje naznanil, preden je bilo odkrito ali preden je izvedel, da je odkrito, se sme kazneni odpustiti.”

ne i primjedbe koje je GRECO iznio, osobito da je kod pasivnog i aktivnog podmićivanja potrebno inkriminirati sve propuste i činjenja bez obzira na to postupa li počinitelj u okviru svojih ovlasti ili izvan njih, a to je Slovenija propustila učiniti.

4. NEKA RAZMIŠLJANJA O KRIMINALIZACIJI SUKOBA INTERESA

Iako se članovi Radne skupine za sada nisu neposredno bavili temom sukoba interesa i mogućom kriminalizacijom nekih ponašanja koja se prema svom obliku, značaju, posljedici i drugim elementima mogu smatrati potencijalno kažnjivim, a istovremeno oslušujući *vox populi* i promatrajući određene pojave u vremenu u kojem živimo, nametnula nam se i ova tema.

Podsjetimo se nakratko što je sukob interesa. Situacija u kojoj se sukobljavaju javni i privatni interes odnosno situacija u kojoj dužnosnik (ili visoko rangirani državni službenik) ima privatni interes koji utječe ili može utjecati na njegovu nepristranost u obnašanju javne dužnosti. Zakonska definicija u Republici Hrvatskoj definira sukob interesa kao situaciju u kojoj su privatni interesi dužnosnika u suprotnosti s javnim interesom ili kad privatni interes utječe ili može utjecati na nepristranost dužnosnika u obavljanju javne dužnosti.⁷⁸ (čl. 1. st. 2. Zakona).

U odnosu na važeće propise dužnosnici u obnašanju javnih dužnosti moraju postupati časno, nepristrano i učinkovito, moraju se pridržavati načela odgovornosti, poštenja, savjesnosti, otvorenosti i vjerodostojnosti. Ne smiju se koristiti javnom dužnošću za osobni probitak ili probitak osobe koja je s njima povezana i ne smiju biti ni u kakvom odnosu ovisnosti prema osobama koje bi mogle utjecati na njihovu objektivnost.⁷⁹

⁷⁸ Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (NN 163/03., 94/04., 48/05., 141/06., 60/08., 38/09., 92/10.).

⁷⁹ ... dužnosnicima je zabranjeno primiti ili zahtijevati dar ili kakvu drugu korist ili obećanje dara ili kakve druge koristi radi obavljanja dužnosti; obećati ili izvršiti utjecaj na odlučivanje; ostvariti ili dobiti pravo u slučaju da se krši načelo jednakosti pred zakonom; zlouporabiti posebna prava dužnosnika koja proizlaze ili su potrebna za obavljanje dužnosti; primiti dodatnu naknadu za poslove obnašanja javnih dužnosti; tražiti, prihvatiti ili primiti vrijednost ili uslugu radi glasanja o bilo kojoj stvari, ili utjecati na odluku nekog tijela ili osobe; obećavati zaposlenje ili neko drugo pravo u zamjenu za dar ili obećanje dara; utjecati na dobivanje poslova ili javnih nabava; koristiti se radi osobnog probitka ili probitka povezane osobe povlaštenim informacijama o djelovanju državnih tijela te na koji drugi način koristiti položaj dužnosnika utjecanjem na odluku zakonodavne, izvršne ili sudbene vlasti kako bi postigli osobni probitak ili probitak povezane osobe, neku povlasticu ili pravo, sklopili pravni posao ili na drugi način interesno pogodovali sebi ili drugoj povezanoj osobi. Dužnosnici su dužni u roku podnijeti izvještaj s podacima o svojoj imovini, stalnim prihodima te imovini svoga bračnog druga i svoje

Pri razmišljanju o kriminalizaciji sukoba interesa odnosno nekih ponašanja koja se mogu tako opisati, ključno je voditi računa o činjenici kako je cijeli niz takvih ponašanja već moguće prepoznati u pojedinim opisima postojećih kaznenih djela. Polazeći od tog stajališta, najznačajnije ponašanje koje se prepoznaje u kontekstu sukoba interesa je izbjegavanje obveze dužnosnika za podnošenjem izvješća o svojoj imovini odnosno davanje nepotpunih ili netočnih podataka o imovini. Kako bi se izbjegavanje podnošenja izvješća ili netočno odnosno nepotpuno izvješćivanje o imovini moglo kriminalizirati, bitno je u važećim propisima na precizan način opisati postupak podnošenja izvješća, kao i postupak provjere podataka iz izvješća. Taj postupak u nas nije u cijelosti riješen, odnosno izostaju bitni koraci prema provjeri vjerodostojnosti prikupljenih podataka. Istovremeno, takav postupak ne može biti kvalitetno proveden bez suradnje svih (moguće) nadležnih tijela koja raspolažu podacima o imovini pojedinog dužnosnika.

Dakle, uvažavajući takvo polazište, moguće je razmišljanje o kriminalizaciji sljedećih ponašanja koja se dovode u vezu sa sukobom interesa:

1. Predvidjeti kaznenu odredbu za obveznika podnošenja izvješća koji svjesno izbjegava obvezu podnošenja izvješća o imovinskom stanju unatoč činjenici da je upoznat s tom obvezom i nakon upozorenja tijela nadležnog za prikupljanje i provjeru podataka o imovnom stanju.
2. Predvidjeti kaznenu odredbu za obveznika podnošenja izvješća u slučajevima kada svjesno navodi netočne ili nepotpune podatke koji su u nerazmjeru sa stvarnim imovnim stanjem, odnosno kada i nakon upozorenja nadležnog tijela ne dostavlja točne podatke za postupak provjere.
3. Predvidjeti kaznenu odredbu za obveznika podnošenja izvješća koji nakon što se to od njega zatraži ne navede izvor ili porijeklo imovine koja je sadržana u podnesenom izvješću.

U navedenim slučajevima takvih (moguće) kažnjivih ponašanja težište je na dokazivanju namjere obveznika podnošenja izvješća da tu obvezu izbjegne ili da s namjerom prikriva stvarno stanje imovine odnosno njezin izvor ili porijeklo. Iako se može pretpostaviti kako je kultura ponašanja obveznika podnošenja izvješća još uvijek na nezadovoljavajućoj razini, upitno je koliko bi se u hipotetskim situacijama činilo opravdanim predvidjeti moguće

djece, zatim jednom godišnje izvještaj s podacima za prethodnu godinu te na kraju izvještaj po prestanku obnašanja javne dužnosti. Dužnosnici za vrijeme obnašanja javne dužnosti primaju plaću za dužnost koju obnašaju i ne smiju primati nikakvu drugu plaću ili naknadu, a drugu javnu dužnost smiju prihvatiti samo uz suglasnost tijela koje ih je imenovalo, osim dužnosti u političkoj stranci. Dužnosnici su dužni bez odgađanja izvijestiti tijelo koje ih je izabralo ili imenovalo i povjerenstvo o svakom pritisku ili neprimjerenom utjecaju kojem su izloženi u obnašanju javne dužnosti. Dužnosnik koji ima propisani dio dionica odnosno udjela u trgovačkom društvu mora za vrijeme obnašanja svoje javne dužnosti prenijeti svoja upravljačka prava na drugu osobu.

kažnjavanje za nehaj. Valja očekivati kako rasprava na tu temu može izazvati velik interes, poglavito u kontekstu nastojanja sprječavanja korupcije. Činjenica je da su u nekim europskim zemljama opisana ponašanja kriminalizirana i riječ je o državama koje su prošle (ili još uvijek prolaze) slične tranzicijske traume u razvoju društva, gospodarstva i stvaranju ili očuvanju ostalih vrijednosti. Područje sprječavanja sukoba interesa zasigurno je skupčano sa sprječavanjem koruptivnih ponašanja, pa tako i ova razmišljanja valja razmatrati kao iskorak u općepreventivnom smislu, neovisno o mogućem uvođenju ovakve represivne komponente.

5. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Donošenje novog Kaznenog zakona velik je, sveobuhvatan i nadasve složen posao koji će imati reperkusije na cijeli pravosudni sustav. Imajući u vidu rečeno, autori ovog rada smatrali su da postoji potreba za promjenom određenih odredba kaznenih djela protiv službene dužnosti, ali da bi intervenciju trebalo suziti na najnužnije promjene, na koje upućuju i preporuke međunarodne zajednice. Prikazano je postojeće pozitivnopravno kazneno zakonodavstvo kaznenih djela koja predstavljaju srž korupcije, ali i kaznenog djela zlouporabe položaja i ovlasti iz članka 337. KZ, koje predstavlja jedan oblik korupcije u širem smislu. Neki autori to kazneno djelo nazivaju "tiranosaurusom" kaznenog prava jer se mnoga inkriminirajuća ponašanja mogu podvesti pod zakonski opis sadržan u članku 337. KZ te je zbog toga ovo djelo izloženo mnogobrojnim kritikama. Manjkavosti na koje autori upozoravaju kod nekih odredba predmetnih kaznenih djela utjecale su na kreiranje prijedloga izmjena pojedinih odredbi. Komparativnim pregledom prikazana su kaznena djela pasivnog i aktivnog podmićivanja, pasivnog i aktivnog protuzakonitog posredovanja te zlouporabe položaja i ovlasti u kaznenim zakonodavstvima Francuske i Slovenije. Detaljnije su komparirane odredbe slovenskog Kaznenog zakona kojima je inkriminirano podmićivanje i protuzakonito posredovanje te zlouporaba položaja i ovlasti s njihovim pandanima u hrvatskom kaznenom pravu. S obzirom na učinjenu komparaciju, autori rada su po uzoru na rješenja u nekim stranim zakonodavstvima predložili izmjene nekih odredba koruptivnih kaznenih djela protiv službene dužnosti. Komparacijom stranog i hrvatskog kaznenog zakonodavstva, između ostalog, došlo se do zaključka da se glava XXV., pod nazivom: Kaznena djela protiv službene dužnosti, preimenuje u: Kaznena djela protiv radne i službene dužnosti, budući da u toj glavi postoje kaznena djela (primjerice kazneno djelo pronevjere iz članka 345. KZ i neovlaštene uporabe iz članka 346. KZ) koja izričito u svojem zakonskom opisu navode povrede radne dužnosti.

Autori su se na kraju rada osvrnuli i na problematiku kriminalizacije sukoba interesa te na njegov značaj poglavito u sferi državnih službi. U svjetlu elaborirane problematike predložena su i moguća rješenja.

LITERATURA

1. F. Bačić, Z. Šeparović, Krivično pravo, Posebni dio, IV. izdanje, Narodne novine, Zagreb, 1992.
2. I. Bojanić, L. Cvitanović, D. Derenčinović, V. Grozdanić, A. Kurtović, P. Novoselec, K. Turković, Posebni dio kaznenog prava, prvo izdanje, Zagreb, 2007.
3. D. Derenčinović, Mit(o) korupciji, NOCCI, Zagreb, 2001.
4. D. Derenčinović, Komentar Konvencije Ujedinjenih naroda protiv korupcije, Zagreb, 2005.
5. D. Derenčinović, Kazneno djelo davanja mita u hrvatskom i usporednom kaznenom zakonodavstvu i sudskoj praksi – kritička analiza dijelova inkriminacije i nekoliko prijedloga *de lege ferenda*, Hrvatska pravna revija, 1 (2001), 3.
6. M. Dragičević Prtenjača, Poredbenopravna analiza pasivnog podmićivanja u kaznenim zakonodavstvima Hrvatske, Finske i Slovačke, Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu, Zagreb, vol.16,1/2009.
7. GRECO - izvješće za Finsku (GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on Finland on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), [www.coe.int/greco/19.10.2010.](http://www.coe.int/greco/19.10.2010))
8. GRECO - izvješće za Francusku (*GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on France on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),"* [www.coe.int/greco/-19.10.2010.](http://www.coe.int/greco/-19.10.2010))
9. GRECO - izvješće za Hrvatsku (*GRECO - Third Evaluation Round - Evaluation Report on Croatia on "Incriminations (ETS 173 and 191, GPC 2) (Theme I),"* [www.coe.int/greco-19.10.2010.](http://www.coe.int/greco-19.10.2010))
10. GRECO - izvješće za Republiku Slovačku (GRECO, Third Evaluation Round, Evaluation Report on the Slovak Republic on Incriminations (ETS 173 and 191, GPC2), (Theme I), [www.coe.int/greco,19.10.2010.](http://www.coe.int/greco,19.10.2010))
11. E. Ivičević Karas, Povodom presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Maresti protiv Hrvatske – analiza mogućeg utjecaja na reformu prekršajnog prava u Republici Hrvatskoj, zbornik radova III. specijalističkog savjetovanja: Primjena Prekršajnog zakona i ostalih propisa s područja prekršajnog prava u Republici Hrvatskoj, Hrvatsko udruženje za kaznene znanosti i praksu, 2009.
12. P. Novoselec, Opći dio kaznenog prava, treće, izmijenjeno izdanje, Zagreb, 2009., str. 362.
13. B. Pavišić, V. Grozdanić, P. Veić, Komentar Kaznenog zakona, Narodne novine, Zagreb, 2007., str. 717.
14. William L. Richter, Combating corruption / encouraging ethics: a sourcebook for public service ethics, Washington : ASPA, 1990.

Propisi

1. Kazneni zakon (Narodne novine, br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 71/06., 110/07.,152/08.)

2. Zakon o obveznim odnosima (NN 35/05., 41/08.)
3. Zakon o Uredu za suzbijanje korupcije i organiziranog kriminaliteta (NN 76/09., 116/10.)
4. Slovenski Kazneni zakon iz 2008.
5. Explanatory Report uz Kaznenopravnu konvenciju o korupciji (www.conventions.coe.int, 1.9.2010.)
6. Zakon o sprječavanju sukoba interesa u obnašanju javnih dužnosti (NN 163/03., 94/04., 48/05., 141/06., 60/08., 38/09., 92/10)

Web adrese

1. www.dzs.hr/Hrv/publication/korupcija/koruptivna_kaznena_djela_2009.pdf (1.9.2010.)
2. <http://conventions.coe.int/treaty/en/Reports/Html/173.htm> (19.10.2010.)
3. www.coe.int/greco (19.10.2010)
4. www.nn.hr/ (31.10.2010.)
5. www.pravosudje.hr/ (31.10.2010.)

Summary

CRIMINAL OFFENCES OF CORRUPTION IN RESPECT OF CRIMINAL OFFENCES AGAINST SERVICE: CHANGES AND RECOMMENDATIONS

In this paper, the authors elaborate on bribery offences and trading in influence, which are known as hard-core corruption. They also analyse one special criminal offence of corruption: abuse of power. They indicate possible changes to some paragraphs dealing with these offences, in accordance with the recommendations of the international community, especially GRECO. Further, the authors provide an overview of the criminal offences of corruption in the French and Slovenian legal systems, comparing these incriminations with those in the Croatian Criminal Code, and suggesting new possibilities to regulate the incriminations concerned. In addition, the authors give a critical review of conflict of interests with a view to possible criminalisation.

